КПСС XXIII съезди шарафига

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 248 (3220). | Якшанба, 19 декабрь 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

Л. И. Брежнев Хуари Бумиддинни қабул қилди

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Л. И. Брежнев расмий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Жазоир Халқ Демократик Республикаси Революцион Кенгашининг раиси, Министрлар Советининг раиси Хуари Бумиддинни қабул қилди ва у билан суҳбатлашди. Суҳбат вақтида иккала томонни қизиқтирувчи масалалар ва Совет Иттифоқи билан Жазоир Халқ Демократик Республикаси ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантиришга taaллуқли масалалар муҳокама қилинди.

Суҳбат ошкора ва дўстона вазиятда ўтди.

ХУАРИ БУМИДДИН МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

Жазоир Халқ Демократик Республикаси Революцион Кенгаши раиси ва Министрлар Советининг раиси Хуари Бумиддин 18 декабрда Москвадан Ватанига жўнаб кетди. У, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан, расмий визит билан Москвага келган эди. (ТАСС).

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЛАГОСГА КЕЛДИ

ЛАГОС, 17 декабрь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, СССР Олий Советининг депутати Т. Усубалиев бошчилигидаги КПСС делегацияси бугун бу ерга келди. Делегация Нигерия Социалистик Ишчи-Деҳқон партиясининг биринчи съезди ишида қатнашади.

УРХО КЕККОНЕН СССРГА КЕЛАДИ

СССР ҳукумати Финляндия Республикасининг президенти Урхо Кекконенни ғайри расмий визит билан Совет Иттифоқига келишга таклиф қилди.

Президент бу таклифни миннатдорчилик билан қабул қилди ва у 20 декабрда Москвага келади.

ҲАҚИҚАТЧИ, ТАРБИЯЧИ

Бугун бошқа қардош республикалар қатори бизнинг жонажон Ўзбекистонимизда ҳам халқ судларига сайловлар ўтказилмоқда. Совет кишилари эрта тонгданоқ сайлов қутилари ёнига бориб, чинакам демократик халқ судимиз номзодлари учун овоз бериб, ўз гражданлик бурчларини адо этадилар.

Катта сиёсий аҳамиятга эга бўлган суд сайловлари ажойиб дамларда, халқимиз Коммунистик партия раҳбарлигида саноат, қишлоқ хўжалиги, маданий қурилиш соҳасида мисли кўрилмаган ютуқларни қўлга киритиб, улуғвор етти йилликни якунлаётган, кишиларимизнинг меҳнат ва сиёсий активлиги ғоятда ўсган бир вазиятда ўтмоқда. Бу сайлов совет кишиларининг ҳуқуқ ва манфаатларининг ҳимоячиси бўлган одил халқ судьялари олдига янгича талаблар қўяди, социалистик қонунчиликни янада мустаҳкамлаш, турли қонунбузарларга қарши курашни ҳар томонлама кучайтириш, омма билан халқ судлари алоқасини тағин ҳам мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнайди.

Халқ суди — одил совет суди системасининг асосий звеноси бўлиб, чинакам демократик асосларга қурилган. Халқ судьялари ва маслаҳатчиларининг бутун фаолияти ҳамиша ва ҳар қандай вазиятда давлат манфаатларини кўзда тутишга, совет қонунларига қаттиқ риоя қилган ҳолда гражданларнинг эрк ва ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилгандир.

Областимизда ўз бурчига чексиз садоқат билан қараб, ўзига билдирилган катта ишончни шараф билан оқлаб келаётган, шу туфайли ҳамманинг ҳурмат-эътиборига сазовор бўлаётган халқ судьялари кўп. Тошкент шаҳридаги Ҳ. Қосимова, Ҳ. Исҳоқова, Т. Скалевая, Оҳангарондан Р. Мустафин, Чирчиқдан Л. Чернова ва бошқа халқ судьяларининг номларини фахр билан тилга олиш мумкин. Оҳангарон шаҳар халқ судининг бош судьяси ўртоқ Р. Мустафин ҳамкасбларига ибрат кўрсатиб ишламоқда. У ишбилармон, одил ва халқчил, ташкилотчи, ташаббускор судьядир. Унинг ташаббуси билан шаҳарда ҳуқуқшунослик халқ университети ташкил этилди. Ўртоқ Мустафинни кўпинча корхоналар ва муассасаларда учратасиз. У қилаётган ишлари юзасидан тез-тез сайловчиларга ҳисоб бериб туради, совет қонунларига риоя қилиш бўйича семинарлар ўтказади, жойларга бориб, гражданларни қабул қилади, суҳбатлашади.

Бизда, инсоннинг камолот чўққисига етишуви учун барча шарт-шароит, имкониятлар яратиб берилган. Советлар мамлакатида ким ки ҳалол ишласа, халқ, давлат манфаатларини кўзлаб иш юритса, ҳамиша эл ҳурматини қозонади, обрўйига обрў қўшилади. Бироқ, мансабини суиистеъмол қилган, ишончни оқламаган кишилар дарров эл назаридан қолади. Олмалиқ шаҳар халқ судьяси Утегенов ўзига билдирилган юксак ишончни оқламади. Ўзини оммадан ажралган ҳолда тутди. Халқ маслаҳатчилари, ўртоқлик судлари билан ишламай қўйди, шунингдек жойларга бориб, ҳуқуқ темаларида лекция ва суҳбатлар ташкил этмади, фаолиятсизлик кўрсатди. Шунинг учун Утегеновнинг ишини кўриб чиқиш масаласи область суди тартиб-интизом коллегиясига ҳавола қилинди.

Умуман олганда, областимиздаги халқ судлари сўнгги вақтларда ўз фаолиятларини анча яхшиладилар, айбланувчиларни суд жавобгарлигига тортишда, суд мажлисларида ишни кўриб чиқишда сезгирликни оширмоқдалар. Нотўғри ёки асоссиз ҳукмлар чиқариш кескин камайди.

Янги замон кишисини вояга етказишдек катта вазифа қўйилаётган ҳозирги кунда халқ судларининг тарбиявий роли тағин ҳам ортиб бормоқда. Судловнинг одил бўлиши, адолатли ҳукмлар чиқарилиши кишиларда совет судига, социалистик қонунчиликка нисбатан меҳр-муҳаббат ҳиссини уйғотади.

Инсонга сезгир, меҳр-шафқат билан муносабатда бўлиш, унинг тақдирини ўйлаб иш тутиш, оёққа туриб олиши учун ёрдам бериш, унга тўғри йўл-йўриқлар кўрсатиш — адолатли совет судига хос хусусиятлардир. Замон ўзгармоқда, одамлар ҳам ўзгармоқда. Ҳар бир ишга масъулиятни сезиб ёндошиш, фақатгина қонун ҳимоячиси бўлиб қолмай, инсоннинг келажагини, истиқболини ўйлаб ҳукм ва қарорлар чиқариш халқ судларининг доимо диққат-эътиборида бўлиши зарур.

Айрим ишларни жиноят рўй берган жойда ёки жиноятчи аъзо бўлган коллектив ўртасида очиқ ҳолда кўриб чиқилгани маъқул. Унда судланувчининг кимлигини яхши билиб олиш имкони бўлади, процесс тезлашади. Энг муҳими, бу нарса тарбиявий аҳамиятга эга бўлиб, турли жиноятларнинг олдини олишга ёрдам беради.

Совет халқ суди омма томонидан сайлаб қўйилади. Шу боисдан халқ судлардан ҳисобот талаб қилишга ҳақли. Судьялар сайловчилар олдида вақти-вақти билан ҳисоб бериб туришлари лозим. Сайловчилар билан судьяларнинг учрашувини традицияга айлантириш зарур. Чунки бундай учрашувларда сайловчилар халқ судларининг ишига баҳо берибгина қолмасдан, балки унинг фаолиятини янада яхшилашга қаратилган қимматли маслаҳатлар бериб, йўл-йўриқлар кўрсатадилар. Областимиз халқ судьялари шу йилнинг тўққиз ойи ичида ўз сайловчилари олдида 186 марта ҳисоб бердилар.

Шуни ҳам айтиш керакки, қўлга киритилган ютуқлар билан бир қаторда халқ судлари фаолиятида айрим нуқсонлар ҳам учрайди. Баъзи халқ судьялари айрим ҳолларда гражданларни нотўғри ва асоссиз жазолаш сингари ҳунук ҳолларга йўл қўядилар, қонунбузиш ҳолларига тўғри ижтимоий-сиёсий ва юридик баҳо бермай, хавфли жиноятчиларни енгил жазолайдилар. Ўғрилик, безорилик, порахўрлик, қотиллик ва давлат, жамоат мол-мулкини талон-торож қилиш каби жиноий ишларга қарши кескин кураш олиб бориш, совет қонуни асосида қаттиқ жазолар қўлланиш судьяларимизнинг бурчидир.

Бугунги сайловда Тошкент шаҳри районлари, область шаҳарлари ва қишлоқ районлари халқ судьялигига 50 номзод овозга қўйилган. Халқимиз ўзининг энг муносиб фарзандларини судьяликка сайлар экан, уларни халқ ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш йўлида тинмай ишлашга даъват этади. Суд сайловлари суд органларини тажрибали, малакали ва қобилиятли кадрлар билан мустаҳкамлаши, бутун суд иши фаолиятини янада яхшилашга ёрдам бериши шубҳасиздир.

ШУ КУННИНГ ФОТОСИ

ИШЧИ. С. Умарова кўзи ўнгида корхона қайтадан туғилди. Илгарилари барча ишлар қўл кучи билан бажарилган бўлса, энди асосий операциялар механизмлар елкасига юклатилган. Меҳнат қилишнинг гашти бор. Агрегатлар ишидан кўз-қулоқ бўлиб турсанг бас, маҳсулотлар пешма-пеш шишаларга қуйилиб яшикларга жойланаберади. Махсус кўтаргичлар бу яшикларни савдо ташкилотларига жўнатишга шайлайди.

Оддий ишчи С. Умарова шуларни кўради-да, беихтиёр хурсанд бўлиб қўяди. Ахир ўзи каби меҳнаткашларнинг оғири енгил бўляпти, ишига барака қўшиляпти-да. Яна ғайрат билан меҳнат қилишга тутинади у. Шу кунларда КПСС XXIII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб қувончли натижаларни қўлга киритмоқда. Ишида узилиш йўқ. Барча агрегатлар бир меъёрда ҳаракат қилиб турибди. Машиналар билан дўстлашгандан бери смена топшириқларини бир ярим бараварга етказиб адо этаяпти. Маҳсулотлари сифатли. Суратда: Тошкент сут комбинати ишчиси ўртоқ С. Умарова.

А. Тўраев фотоси.

АРМАТУРАЧИ. Цехда иш қизғин. Агрегатлар гувури оламни тутган. Улар бир хил стандартда сим кесиб бермоқда. Арматурачилар уларни тўқиш билан банд. Иккинчи томонда бетончилар. Арматурачилар тўқиган тўрга бетон қуйиб плиталар ясашяпти. Бу плиталар пешма-пеш қурилиш ташкилоти томон олиб кетилмоқда.

Арматурачилар ва бетончилар ўзаро мусобақалашмоқдалар. Икки группа ҳам ғолиб чиқишга ҳаракат қилади. Ҳар бир ишчининг дилида кўпроқ арматура тўқиш, кўпроқ плита ясаш ишқи жўш уради. Мустафоқул ҳам улар сафида. Мусобақада пешқадамлик қилмоқда. Мустафо бошқараётган агрегат ҳамманикидан кўпроқ сим қирқиб, пўлат тўр тўқимоқда. Унинг разряди ҳам ҳамманикидан баланд. Меҳнат қилди, илғорлар тажрибасини ўрганди, ўз малакасини оширди ва шу йўл билан коммунистик меҳнат зарбдори деган фахрли номга сазовор бўлди.

Арматурачи Мустафоқул Мирзаев Тошкент шаҳар Советининг депутати ҳамдир. Сайловчилар наказини бажаришга ҳам вақт топади. Суратда: 153-қурилиш тресги темир-бетон буюмлари заводи арматурачиси ўртоқ М. Мирзаев иш устида.

В. Назарюк фотоси.

ҚИШЛОҚ ЖАМОЛИНИ ОЧАЁТГАНЛАР

Трестимиз бинокорлари қишлоқларда катта қурилиш ишларини олиб бормоқдалар. Етти йилликнинг сўнгги йилида бинокорларимиз қўли билан қатор турар-жой бинолари, маданий-маиший муассасалар қад кўтарди. Ҳозир етти йиллик маррасига яқинлашиб қолганмиз. Трестимиз колхозлараро қурилиш ташкилотлари йиллик планни муддатидан олдин бажарганликлари ҳақида бирин-кетин ғалаба рапортлари бермоқдалар. Куни кеча яна бир хушхабарнинг гувоҳи бўлдик. Юқори Чирчиқ район колхозлараро қурилиш ташкилоти ишчилари, инженер-техник ходимлари 1965 йил учун белгиланган топшириқни шараф билан адо этдилар. Механизмлардан унумли фойдаланаётган ва илғор иш тажрибаларига амал қилган ташкилот коллективи ўз кучлари билан пландаги 1067 ўрнига 1068 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажарди.

Бош пудрат бўйича ҳам зиммага олинган мажбурият шараф билан адо этилди. Пландаги 1219 ўрнига 1225 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Қурилиш-монтаж ишларида ишлаётган ҳар бир ходимнинг йиллик иш ҳақи 3214 сўмни ташкил этди.

Ўтган ойлар мобайнида 54 та йирик объект фойдаланишга топширилди. Барчаси аъло ва яхши баҳолар билан қабул қилиб олинди. А. Аметов, Т. Нишонов, Т. Бакиров ўртоқлар бошлиқ комплекс бригадаларнинг аъзолари материаллардан тежаб-тергаб фойдаланиш, илғор тажрибаларга амал қилиш йўли билан қурилиш таннархини анча арзонлаштирдилар. А. Икромов, И. Бегабоев, В. Штурбабин каби қўли гул бинокорлар йил бошидан бери смена топшириқларини доимо ортиғи билан адо этиб, планнинг барвақт бажарилишига ўз ҳиссаларини қўшдилар.

Юқори Чирчиқ район колхозлараро қурилиш ташкилотида кадрлар малакасини оширишга алоҳида эътибор беріляпти. 60 дан ортиқ оддий бинокор, кранчилар, инженер-техник ходимлар махсус курсларда таълим олиб ўз тажрибаларини оширдилар. Ташкилот бинокорлари шу кунларда партиямиз XXIII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб яна янги-янги зафарларга эришмоқдалар. Улар етти йилликнинг сўнгги йили охиригача 50 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришга аҳд қилишган. Бундан ташқари районда қад кўтараётган сувга босим берувчи минора объекти ҳам планга қўшимча равишда қуриб битказилади.

А. КРАЙНОВА,
«Ташоблколхозстрой» тресги партия ташкилотининг секретари.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ЧЕХОСЛОВАКИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ПРАГА, 17 декабрь. (ТАСС). 16—17 декабрь кунлари Прагада Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум партиянинг XIII съездига тайёрланган тезислар лойиҳасини муҳокама қилди. Бу масала юзасидан Чехословакия Компартияси Марказий Комитети президиумининг аъзоси ва Марказий Комитет секретари И. Гендрих доклад қилди.

Пленум докладни маъқуллади ва тезисларни эълон қилишни таклиф этди. Съездга тайёргарлик кўриш даврида бу тезислар партия аъзолари билан барча меҳнаткашларни партия ҳаётининг туб иқтисодий, идеология ва ташқи сиёсий масалаларини ҳал этишга сафарбар қилувчи кенг сиёсий кампаниянинг негизи бўлади.

Пленум давлат план комиссиясининг раиси О. Черникнинг мамлакатнинг иқтисодий тараққиёти ва халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966 йилги плани тўғрисидаги шунингдек бундан буёнги иқтисодий программа режалари ҳақидаги докладини ҳам муҳокама қилди.

Пленум халқ хўжалигини 1966 йилда ривожлантиришнинг асосий йўналишларини ва халқ хўжалик планини амалга ошириш соҳасидаги асосий чораларни маъқуллади.

Пленумда халқ хўжалигига планли раҳбарлик қилишнинг такомиллаштирилган системаси руҳидаги дастлабки тадбирларни келгуси йил 1 январдан бошлаб амалга оширишга корхона ва марказий органларнинг тайёрлиги масалалари ҳам муҳокама қилинди.

БУМИДДИННИНГ ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА ЖАЗОИР МАТБУОТИНИНГ ЁЗГАНЛАРИ

ЖАЗОИР, 17 декабрь. (ТАСС). Жазоир матбуоти, радио ва телевидениеси Революцион Кенгаш раиси Бумиддиннинг ва унга ҳамроҳ бўлган кишиларнинг СССРда бўлиши тўғрисидаги батафсил репортажларини бериб бормоқда.

«Алмужоҳид» газетаси Х. Бумиддиннинг Совет раҳбарлари билан учрашувлари тўғрисида хабар бериб, «бу учрашувлар иккала мамлакат ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтиришга қўшилган ҳиссадир», деб ёзади. Газета яна қуйидагиларни таъкидлайди: «Жазоир — Совет ҳамкорлигига миллий озодлик уруши даврида асос солинган эди. Шу ҳамкорлик йилдан-йилга ривож топмоқда».

АФРИКА ҒАЗАБЛАНМОҚДА

БАМАКО. Судан иттифоқи партияси миллий Сиёсий Бюросининг мажлисида Мали ҳукуматининг Жанубий Родезия масаласи бўйича Аддис-Абеба сессияси қарорларига содиқ эканлиги таъкидланди. Мали Министрлар Кенгаши Мали ташқи ишлар министри Усмон Баннинг ҳисоботини тинглаб, Англия билан дипломатия муносабатларини узганлигини эълон қилди. Бу қарор дарҳол кучга киради.

1963 йилдаёқ Англия билан дипломатия муносабатини узган Сомали Республикаси ҳукумати Африка Бирлиги Ташкилоти Министрлар Кенгашининг Аддис-Абебада ўтказилган сессияси резолюциясини қатъий қўллаб-қувватлаяжагини ва ҳозирги вақтда ана шу муносабатларни тикламаслигини билдирди.

ҚОҲИРА. Бирлашган Араб Республикаси ҳукумати Англия билан дипломатия муносабатларини узиш тўғрисида қарор қабул қилди. Африка Бирлиги Ташкилоти Министрлар Кенгашининг Жанубий Родезия тўғрисидаги масалага бағишланиб, Аддис-Абебада ўтказилган фавқулодда сессияси қабул қилган резолюцияга мувофиқ ана шундай тадбир қўлланди.

БРАЗЗАВИЛЬ. Конго (Браззавиль) Республикаси 16 декабрда Англия билан дипломатия муносабатларини узганлиги тўғрисида бу ерда расмий суратда эълон қилинди.

АККРА. Гана Республикаси Англия билан дипломатия муносабатларини узди. Республика президенти Кваме Нкрума Миллат Мажлисида ана шу ҳақда эълон қилди. Президент яна шуни айтдики, ҳарбий чоралар кўрмай туриб, Англия қўлланаётган иқтисодий жазо чораларининг ўзи билангина Смитнинг исёнчи режимини тугатиш мумкин эмас.

Гана ҳукумати, деди Нкрума, мустақил Африканинг Жанубий Родезиядаги аҳволдан ташвишланганлигини Англия ҳукуматига билдириш учун барча тадбирларни кўрди. Жумладан, яқинда президентнинг Англия бош министри Вильсонга шахсан йўллаган мактубини топшириш учун махсус комиссия Лондонга юборилди.

ДАКАР. Африкадаги яна бир мамлакат — Мавритания Англия билан дипломатия муносабатларини узганлигини эълон қилди.

АККРА. Гананинг энг йирик шаҳарларидан бири — Кумасида Ян Смит режимининг Жанубий Родезияда ҳокимиятни қонунга хилоф суратда эгаллаб олганлигига қарши норозилик намойиши бўлиб ўтди.

Намойишда 20 мингдан ортиқ киши қатнашди. Митинг қатнашчилари қабул қилган баёнотларида Африка мамлакатларининг Жанубий Родезия туб аҳолисини оқ танли ирқчилар зулмидан озод қилишга қаратилган ҳар қандай ҳаракатларни қўллаб-қувватлашга қатъий қарор қилганликларини билдирдилар. (ТАСС).

ҚАРОҚЧИЛИК ҲАРАКАТЛАРИ

ХАНОЙ, 18 декабрь (ТАСС). Американинг ва Жанубий Вьетнам қўғирчоқ ҳукуматининг кемалари 14 декабрда Тханьхоа вилоятида Вьетнам Демократик Республикасининг территориал сувларига бостириб кирди ва балиқ овлаш кемасини ўққа тутди, деб хабар беради ВИА агентлиги. Балиқчилардан бири ўлдирилди, қолган учтаси асир қилиб олиб кетилди. Шу куни Американинг ва Жанубий Вьетнам қўғирчоқ ҳукуматининг кемалари Вьетнам Демократик Республикасининг территориал сувларида бошқа бир балиқ овлаш кемасини ўққа тутиб, чўктириб юбордилар.

Америкаликлар билан уларнинг Жанубий Вьетнамдаги қўғирчоқлари қилган ана шу қароқчилик ҳаракатлари муносабати билан Вьетнам халқ армияси олий қўмондонлигининг алоқа миссияси Вьетнамдаги кузатувчи ва контроль қилувчи халқаро комиссияга норозилик мактуби юборди.

Бразилия ҳаётида қарама-қаршиликлар кўп. Йирик шаҳарлардаги ҳашаматли уйлар ёнида кўп хароб уйларни учратасиз. Бу уйчаларда қашшоқлик ҳукмрон. Суратда: Рио-де-Жанейро атрофидаги харобалардан бири.

Политикен ТАСС фотоси.

КОРХОНА ФАХРИ

Раҳимбой ака корхонанинг кафтида катта бўлган кекса ишчилардан. Йигирма етти йилдирки у шу ерда тер тўкиб меҳнат қилади. Унинг қўлида неча-неча киши ҳунар ўрганди. Шогирдлари ҳозир ўз устозлари каби ишлаб чиқаришнинг турли соҳаларида меҳнат қилмоқдалар.

Раҳимбой ака ҳозир бригадир. У раҳбарлик қилаётган коллектив корхонада пешқадам. Ойма-ой топшириқларни ортиғи билан адо этиб келмоқда. Исрофгарчиликка ҳеч бир йўл қўйилмайди. Брак деган нарса аллақачон бу нонвойларнинг эсидан чиқиб кетган.

— Иш технологиясига амал қилсанг, брак сендан қочади, — дейди кекса нонвой. — Печларнинг ҳароратини доимо 250-255 даражада сақлаймиз. Иссиқлик ошиб кетса нон куяди, пасайиб кетса ичи пишмай қолади.

Коллектив техникага ихлос қўйган. Хамир кесувчи машина ўз вақтида техника кўригидан ўтказилиб турилади. Шу билан зувалаларнинг бир ҳажмда кесилишини таъминламоқдалар.

Ветеран бошлиқ бригада аъзолари ўн бир ойлик планни муддатидан олдин бажариб, коллективлараро таъсис этилган кўчма қизил байроқни қўлда сақлаб қолдилар. Ўтган ойлар мобайнида улар қўли билан 370 тонна бўрсилдоқ нонлар тайёрланиб магазинларга чиқарилди.

Шу кунларда Раҳимбой Азизов ва унинг ҳамкасблари КПСС XXIII съезди шарафига вахтада туриб меҳнат қилмоқдалар. Ҳамма съезд очиладиган кунни улкан муваффақиятларни қўлга киритиш билан кутиб олишга бел боғлаган.

А. ҲУСАНОВ,
Ж. АНОРБЕКОВ,
Тошкентдаги 6-нон заводи.

БИЛДИРИШ

Тошкент область ижроия комитети область Совети депутатларига маълум қиладики, 30 декабрь эрталаб соат 11 да Ўзбек давлат эстрадаси театрининг биносида меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советининг (X чақириқ) IV сессияси очилади.

Область Советининг ижроия комитети сессия кун тартибига қуйидаги масалаларни киритади:

1. Тошкент областининг халқ хўжалигини ривожлантириш 1966 йил давлат плани тўғрисида.
2. Тошкент областининг 1966 йилга мўлжалланган маҳаллий бюджети тўғрисида ҳамда 1964 йил бюджетининг бажарилиши ҳақидаги ҳисобот.

Депутатлар соат 10 дан эстрада театри биносида (Навоий кўчаси, 55) рўйхатга олинадилар.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ.

БУГУН ХАЛҚ СУДЛАРИГА САЙЛОВЛАР КУНИ

СОВЕТ СУДИ—ОДИЛ СУД

ҚОНУН ПОСБОНЛАРИ

Совет суди одиллик, халқчиллик пойдеворига қурилган. Судьялар—халқ хизматкори, ўз фарзандларимиз. Улар совет қонуни бўйича иш кўрадилар, кишиларни тарбиялайдилар Судьяларнинг вазифаси фақат жиноятчини суд қилиб, унга жазо беришдангина иборат эмас. Улар аввало жиноятнинг содир бўлмаслиги учун курашадилар, унинг олдини олишга ҳаракат қиладилар.

Судьяларимиз бундан буён ҳам жойларда тез-тез бўлиб, сайловчилар олдида ҳисоб бериб бормоқлари лозим. Бундан ташқари жиноят содир бўлган. ерларнинг ўзида очиқ судлар. ўтказиш ҳам кишилар тарбиясига ижобий таъсир этади. Одамлар қора курсида ўтирганларнинг ҳолини кўради, улардан нафратланади.

Бугунги сайловда биз барчанинг ҳурматини қозонган кишиларни халқ судьялигига сайлаямиз. Совет қонунини ҳимоя қилишда уларга муваффақиятлар ёр бўлсин.

А. ҲАСАНОВ,

В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводи вальцовкачиси.

Куйбишев районидаги 35-сайлов участкасида халқ судьялари сайловларига ҳамма нарса тахт қилиб қўйилган. Суратда: агитаторлардан О. Қамбаров, К. Темиров ва М. Муртазоева ўртоқлар ўзларига бириктилган участкаларга йўл олмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

КОЛХОЗЧИЛАР ҲУЗУРИДА

Халқ судларига сайловлар арафасида «Билим» жамияти Тошкент область ташкилоти В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети юридик факультети олимлари яхши ташаббус кўрсатиб Калинин районидаги Фрунзе номли колхозда «Давлат ва ҳуқуқ» деган темада савол-жавоб кечаси ўтказдилар.

Университет доценти, юридик фанлари кандидати З. Иномжонов, факультет декани Б. Аҳмедов, доцент Х. Бекбулатов, юридик фанлари кандидати У. Очилов ҳамда Калинин район прокурори Ғ. Жалолов ўртоқлар колхозчилар ҳузурига меҳмон бўлиб келишди. Савол-жавоб кечаси колхозчиларда катта қизиқиш уйғотди. Гарчанд кечанинг номи «Давлат ва ҳуқуқ» деб аталган бўлса-да, саволлар темадан анча четга чиқиб кетди. Колхозчилардан тушган саволларга олимлар атрофлича, тушунарли қилиб жавоб бердилар.

Гражданларнинг сайлаш ҳуқуқлари, жиноятнинг олдини олиш учун кўриладиган тадбирлар, колхозчиларни пенсия ва нафақа билан таъминлаш тартиблари, кўпболали оналарга нафақа тўлаш, совет судининг капиталистик тузум судидан фарқи, қуйингчи, шу сингари турли-туман масалалар ҳусусида қизиқарли гаплар бўлди.

— Хотин-қизлар ҳам алимент тўлашлари мумкинми? — деган савол тушади. Юридик фанлари кандидати ўртоқ У. Очилов шундай жавоб беради:

— Аввало шуни эслатиб ўтиш керакки, — дейди олим,—мамлакатимизда чиқарилган қонун ва қарорлар ҳамма гражданларга бирдай тегишли бўлади. Борди-ю, бир оилада келишмовчилик натижасида эр-хотин бир-бирлари билан ажралишган бўлишса, болалар эрнинг ихтиёрида қолса, у ҳолда хотин алимент тўлайди. Алимент болалар вояга етгунча тўланади.

— Колхозчиларни пенсия билан таъминлаш қандай амалга оширилади? — сўрайди яна бир колхозчи.

Доцент Х. Бекбулатов бу саволга қуйидагича жавоб қилади:

— Партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашларнинг моддий турмуш даражасини ошириш йўлида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар. Ўтган йилнинг июль ойида бўлиб ўтган СССР Олий Советининг IV сессиясида колхоз аъзоларини пенсия ва нафақа билан таъминлаш тўғрисида Қонун қабул қилинди. Шу Қонунга асосан 1965 йилнинг 1 январидан эътиборан колхоз аъзоларинг пенсия ва нафақа билан таъминлаш масаласи бир йўла ҳал этилди. Қари ва меҳнатга қобилиятсиз колхозчиларга, шунингдек ҳомиладор ва туққан оналарга нафақалар белгиланди.

Янги Қонунда колхоз аъзоларини пенсия билан таъминлашнинг бир қатор хусусиятлари кўрсатиб ўтилди. Масалан, 65 ёшга кирган эркаклар камида 25 йиллик меҳнат стажига эга бўлган вақтларида қарилик пенсияси олишга ҳақлидирлар. Аёллр эса 60 ёшга тўлганларида ва камида 20 йиллик меҳнат стажига эга бўлганларида қарилик пенсияси оладилар. Беш ва ундан ортиқ бола туғиб, болаларни саккиз ёшга етгунча тарбиялаган аёлларга вақтлироқ, яъни 55 ёшга кирганда ва камида 15 йиллик меҳнат стажига эга бўлганда қарилик пенсияси берилади.

Олим колхозчиларга пенсия тўлаш тартиби, миқдори, ҳужжатларни расмийлаштириш йўллари, қандай ишлар меҳнат стажига киритилиши хусусида батафсил гапириб берди.

Шу хилда ва бошқа темаларда колхозчилардан кўплаб саволлар тушди, олимлар уларга илмий асосда жавоб қайтардилар. Жумладан, давлат ва жамоат мулкини талон-торож қилган шахсларга, порахўр, қотил, безори ва чайқовчиларга нисбатан суд процессида ҳеч бир кўнгилчанглик қилинмаслиги, социалистик қонунчиликни бузган, ҳалол меҳнат қилиб кун кечиришни истамайдиган шахсларга қаттиқ жазо чоралари кўриш зарурлигини мисоллар асосида тушунтириб беришди.

Колхозчилар олимлар жавобидан қониқиш ҳосил қилишди. Ана шундай савол-жавоб кечаларини тез-тез уюштириб туриш истагини билдиришди.

Ғ. ШОКИРОВ,

«Билим» жамияти Тошкент область ташкилоти референти.

ЮКСАК ИШОНЧ

Биз бугун халқ судьялигига номзоди кўрсатилган халқимизнинг энг яхши ўғил ва қизлари учун ишонч билан овоз берамиз. Чунки биз овоз бераётган бу халқ фарзандлари коммунизм қураётган кишиларимизнинг ҳақ ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш йўлидагина хизмат қиладилар. Улар фақат одил совет қонунигагина бўйсуниб, халқимиз манфаатини кўзлаб иш кўради. Уларнинг вазифаси фақат жиноят қилган шахсларни жазолаш эмас, балки ҳаётда адашган кишиларни тарбиялаш, уларни ҳаётга қайтариб, жамият учун фойдали ишлар билан шуғулланишга жалб қилиш ҳамдир. Ана шунинг учун ҳам биз уларни ҳақиқий халқ фарзандлари, ҳуқуқимиз ҳимоячилари деб атаймиз.

Халқ судларига ўтказилаётган сайлов баҳонаси билан мен номзоди қўйилган ўртоқларга сайловчи сифатида бирикки оғиз истак билдирмоқчиман. Биз истар эдикки, судьялар жойларда тез-тез бўлиб жиноятнинг келиб чиқиш сабаблари, унинг оқибатлари ҳақида суҳбатлар ҳамда Совет қонунлари юзасидан тез-тез савол-жавоб кечалари ўтказиб туришса, фойдадан холи бўлмас эди.

Жўра САФАРОВ,

Янгийўлдаги Калинин номли колхознинг бригада бошлиги.

САБОҚ

У қора курсида ўтирибди.

Ҳаётга эндигина мустақил қадам қўйган, ўн олти ёшда бу қиз. Атрофидаги одамларга, кечагина бирга ўйнаб юрган дугоналарига жовдираб қарайди. Юраги бежо типирчилайди. Бир неча соатдан сўнг тақдири ҳал бўлади.

Ҳукм қанақа бўларкин? Айби у қадар катта эмас-ку. Тўғри енгилтаклик қилди. Дугоналарининг кўйлак ва туфлиларини уларга билдирмай кийди. Лекин уларни у сотмади. Фақат танцага, танцагагина кийиб борарди. Венера бошқалардан ажралиб туришни, башанг кийинишни яхши кўрарди. Унга кўп насиҳатлар қилишди. Бадиий-музика интернат мактабида ёмонлик кўрмади. Ҳамма унга парвона бўлди. Аммо нодонлик қилди унинг ўзи.

Қизнинг ташвишли кўзлари тўрда, маслаҳатчилар ўртасида ўтирган аёлда. Кўзларини бирзум олмайди ундан. У аёл—судья. Тамара Александровна Скалевая. Чилонзор районининг бош судьяси. Унинг болалари бормикин? Болалар юрагини тушунармикин? Қани энди у Венерани тушунса, кечирса. Умрида биринчи бор янглишган Венера ҳеч қачон, ҳа ҳеч-қачон бундай номаъқул ишлар қилмаган бўларди...

Тамара Александровна ҳам маънодор қараш билан қаршисида ўтирган қизга қараб ўтирарди. У Венеранинг иши билан танишиб чиққанда келган хулосалари тўғрига ўхшайди. Бу қиз ёшлик қилган. Балким умрида биринчи бор янглишгандир. Унинг кўзлари бундан далолат бериб турибди... Лекин...

Суратда: Т. А. Скалевая.

Венеранинг кўзларига судья бемеҳр, жаҳлдор бўлиб кўринди: у ҳеч кимга яхшилик қилмаса керак, ҳеч кимни кечирмаса керак!

Венера ўзича шундай деб ўйлаяпти. Чунки у Тамара Александровнанинг кимлигини билмайди. Унинг 23 йилдан буён судьялик қилишини, қанчадан-қанча одамларга яхшилик қилганини, тўғри йўлга, ҳаётга қайтарганини билмайди. Тамара Александровнанинг қийин шароитларда, уруш йилларида, машаққатли йилларда иш бошлаганидан бехабар.

Ҳа Тамара ҳам 1942 йилда Тошкентда институтни битирганда ёшгина қиз эди. Ўқишни тугатгач, Қирғизистоннинг Қизилқия, Ўш шаҳарларида судьялик қилди. Сўнгра Самарқандда ишлади. 1946 йилнинг баҳорида эса Тошкентга қайтди. Ушандан бери севимли касбида кечани кеча, кундузни кундуз демай меҳнат қилмоқда.

У судьялик курсисини муқаддас деб билди. Унда ўтириб ҳеч кимнинг тақдирига лоқайд қарашга ҳаққи йўқ эди. У ўз ҳукмларининг одил, ҳаққоний, тўғри бўлишига ҳаракат қилди. Ана шу йиллар давомида яхши одамларни ҳам, ёмон одамларни ҳам кўрди. Лекин у ҳаммага яхшилик қилишга, янглишганларни дўстлари, оиласи қучоғига қайтаришга уринди.

Венера, албатта, буларни билмайди. Унинг кўзлари ҳамон судьяга қадалган. Қулоқлари остида интернат ўқитувчиларининг, дугоналарининг аччиқ, лекин ҳаққоний сўзлари жаранглайди. «Венера Сапирова жиноий ишга қўл урган. У жазоланиши керак!...»

Майли!... Майли!.. Суд Венерани жазолаши мумкин. Венеранинг кўзларида ёш йилтирайди. У жазоланишига қарши эмас. Лекин маслаҳатчилар, судья аёл унинг келажакда яхши одам бўлишига ишонишармикин, сўнгги марта унга эна шу ягона имкониятни беришармикин?.. Бугун қора курсида ўтиришнинг ўзи унга катта жазо бўляпти.

Судьялар одамларга ишонади. Тамара Александровна ҳам ишонади! Тошкентдаги чўтка фабрикасининг ишчилари буни жуда яхши билишади. Венера билмайди, холос. Анатолий Кутирёв деган ёш йигит чўтка фабрикасида ишларди. У ичкилика берилди, безорилик қилди. Судга тушди. Ана шунда Тамара Александровна Скалевая ва маслаҳатчилар унга ишонган эдилар. У қамоқ жазосидан озод қилинди. Кейинги сафар у билан яна судда учрашдилар. Бу сафар у жиноятчи эмас, фабриканинг актив дружиначиси, қораловчи гувоҳ сифатида қатнашди. Инсон тўғри, ёруғ йўлга чиқиб олган эди. Суд ишончи оқланган эди.

Бугунги суд охирига яқинлашмоқда. Венеранинг ташвиши пасайгани йўқ. Ҳозир суд ҳайъати кенгашгани кириб кетади. У юрагидаги гапларини... ёшлигидан онасиз бўлганини, етим бўлиб ўсганини, оналик меҳрини кўрмаганини, нодонлик қилиб ақли етмай, бошқалардан ўзини гўзалроқ кўрсатиш учун дугоналарининг нарсаларига кўз олайтирганини кимга ҳам айтсин. Ҳозир унга ким қулоқ солади. Ҳозир унинг гапини ким тинглайди.

...Ичкарида суд кенгашмоқда. Ҳозир ҳукм эшиттирилади.

— Ўринларингдан туришларингизни илтимос қиламан! Суд ҳайъати келяпти!

Ҳамма ўрнидан туради. Венера чўчиб тушди.

Суд раиси ҳукмни ўқийбошлайди:

— Сапирова Венера, 1949 йилда туғилган, қуйидаги ишларда жавобгар ҳисобланади...

Сўнгра қилинган жиноятлар саналади.

Судья ҳукмни ўқишда давом этади:

— ...унинг ёшлиги, онаси йўқлиги ва шароитини ҳисобга олиб, Ўзбекистон ССР жиноят кодексининг 43-моддасига асосан икки йил муддат билан шартли жазо берилсин.

Венера йиғлаб юборди. У коллективга қайтариш ва ун комбинатига ишга жойлаштириб қўйиш шарти билан озод қилинган эди. Қиз қулоқларига ишонмасди.

— Судланувчи, сизга охирги сўз берилади.

— Менга, — Венера нима дейишини билмай қолди. У юрагидаги гапларни айтишга қийналарди, — мен суд ҳайъати ҳукмидан розиман. Раҳмат. Лекин... Менинг онам йўқ. Буни яхши биласизлар. Менга ғамхўрлик қилганликлари учун. ўзимни оқлашимга имконият яратиб берганликлари учун Тамара Александровнани онажон деб аташга рухсат берсангизлар. Етим учун бундан катта бахт йўқ. Раҳмат, сизга, онажон!.. Бу менга катта сабоқ бўлди...

Венера даструмолини кўзига босди-ю, стулга ўтирди. Ҳамма индамай тарқалди. Залдан чиққанларнинг қалбига ажойиб ҳислар ўрнашиб қолган эди. Бу одил совет судига бўлган меҳр ҳислари эди.

* * *

Бугун халқ судларига сайлов. Чилонзор районининг меҳнаткашлари ҳам ўзларининг энг муносиб ўғил-қизларини халқ судьялигига сайлайдилар. Улар орасида обрў қозонган халқ судьяси Тамара Александровна Скалевая ҳам бор.

Раҳимберди УМАРОВ,
Малик ИБРОҲИМОВ.

ПАРТИЯ ХОДИМЛАРИ ЭКОНОМИКАНИ ЎРГАНМОҚДАЛАР

Тошкентда Ўзбекистон пойтахти партия ходимларининг иқтисодий конференцияси бўлиб ўтди.

Конференция қатнашчилари корхоналар қандай қилиб янгича ишлашга кўчирилаётганлиги ҳақида гапириб бердилар. 1966 йилдан бошлаб планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг прогрессив усулига кўчириладиган «Ташкенткабель» заводининг партия комитети меҳнатни илмий асосда ташкил этишни жорий қилиш устидан назоратни кучайтирди. «Ташсельмаш» заводидаги партия группалари оператив планлаштиришни жорий этиш ташаббускори бўлдилар. «Қизил тонг» тикувчилик фирмасининг коммунистлари корхонани бевосита шартнома алоқалари асосида ишлашга кўчиришни жадаллаштириб юбордилар.

Конференция иқтисодий назарияни чуқурроқ ўрганиш, саноатга раҳбарлик услуби, форма ва методларини такомиллаштириш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқди. (ЎзТАГ).

САЙЛОВ УЧАСТКАСИГА МАРҲАМАТ

Кечки пайт. Биз Киров районидаги шинам бинолардан бирига жойлашган 24-сайлов участкасидамиз. Бинонинг кенг ва ёруғ зали бугун одатдан ташқари сайловчилар билан гавжум бўлибди. Уларнинг баъзилари газета ва журналлар ўқишса, бошқаларининг эътибори телевизор экранига жалб этилган. Қўшни хонада эса ёқимли музика садолари эшитилиб турибди. Биз ана шу хонага йўл олдик. Маълум бўлишича, бу ерда Ҳамид Олимжон номли район маданият уйининг ҳаваскорлари халқ судьяларига ўказиладиган сайловлар кунига атаб байрам программасини тайёрлашаётган экан. Мана, ўрта мактабнинг еттинчи синф талабаси, ёш ҳаваскор Асқаржон Исамуҳамедов. У мактаб партасидан бўшабоқ машқ қилгани бу ерга келган. Асқаржон ашула айтганда киши ҳузур қилади. 43-мактабнинг 9-синф ўқувчилари Дилбархон ва Баҳодир Қўшоқовлар ижро этган «Стиляга» юморини завқ билан эшитдик.

Рубобчи Юсуф Сарсенбоев, Толибжон Муллажонов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бу бадиий тўгарак коллективи сайловчилар учун махсус программада концерт тайёрлашган. Бугун сайловчилар Шоира Содиқова, Ҳалима Каримова, Зоҳида Аминова каби ҳаваскорлар ижросида шўх қўшиқ ва яллалар тинглаб, ёш раққоса Муборак Раҳимова, Сожида Исмоиловалар ижросида эса «Завқим келур», «Ором» ва «Гулноз» рақсларини томоша қилишади.

— Халқ судларига сайловлар куни,— деди маданият уйининг директори ўртоқ Т. Ҳусанов,— ҳаваскорларимиз 5-ғишт заводи, 51 ва 9-мактаб ўқувчилари, «Узбексельмаш» заводи ишчилари ва Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва мелиорация институти студентлари ҳузурида ҳам концерт кўрсатишади.

Мана, кўпдан орзиқиб кутилган халқ судларига сайловлар куни ҳам етиб келди. Бугун сайлов участкаси томон келаётган нуроний отахонларимиз кекса онахонларимиз ва ёш сайловчилар халқимизнинг муносиб фарзанди, тажрибали судья Ҳакима Қосимова учун овоз берадилар. Шу куни район савдо ташкилотининг ходимлари ва бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг аъзолари сайловчилар хизматида бўлишади.

Р. КАРИМҚУЛОВ,

Шаҳар ишчи-мухбирлар университетининг тингловчиси.

РЕВОЛЮЦИЯНИНГ ЮҚОРИ БОСҚИЧИДА

1905 ЙИЛДАГИ ДЕКАБРЬ ҚЎЗҒОЛОНИНИНГ 60 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

1905 йилнинг декабри тарихга империализм давридаги биринчи халқ революциясининг кульминацион нуқтаси бўлиб кирди. Ишчилар синфининг қуролли ғалаёни чор самодержавиеси биносини таг-томиригача ларзага келтирди. 1905 йилда Красная Преснияда ишчи отрядлари узган ўқлар 1917 йил феврали ва октябрида даҳшатли акс садо берди. Москва дружиначиларининг қаҳрамонона ҳужумлари қишлик саройни штурм қилган қизил гвардиячилар учун юксак мактаб бўлди.

* * *

Биринчи рус революцияси большевистик партия олдига шундай ўткир сиёсий саволларни қўйдики, бу саволларга очиқ-равшан, асосли жавоблар бериш зарур эди. 1905 йилнинг 12-27 апрелида (янги стиль бўйича 25 апрель — 10 майда) РСДРПнинг Лондонда бўлиб ўтган III съезди ана шундай жавобларни берди. Съезд партиянинг революциядаги тактик йўлини ишлаб чиқди. Съезд қарорларида қуролли қўзғолонни тайёрлаш ва уни ўтказишга алоҳида эътибор берилди.

Партиянинг III съезди томонидан тасдиқланган тактик плани В. И. Лениннинг «Демократик революцияда социал-демократиянинг икки тактикаси» китобида назарий жиҳатдан ҳар тарафлама асослаб берилди ва ривожлантирилди. Владимир Ильич бу китобда революцион курашни чуқур анализ қилишга асосланиб, Россияда буржуа-демократик революцияни амалга ошириш учун объектив шарт-шароитлар борлигини кўрсатиб берди. Буржуа-демократик революциянинг ўсиб, социалистик революцияга айланиши ҳақидаги назарияни ишлаб чиқди.

Оммавий-иқтисодий ва сиёсий стачкалар меҳнаткашларни революцион руҳда тарбиялашнинг катта мактаби бўлди. Революция ривожланган сайин бу стачкаларнинг нисбати ўзгараберди. 1905 йил март ойида ишчиларнинг қарийб 30 проценти сиёсий забастовкаларда қатнашган бўлса, август ойига бориб сиёсий забастовкаларда ишчиларнинг деярли 75 проценти қатнашди.

В. И. Ленин стачкани эмас, балки қуролли қўзғолонни революция ғалабаси учун олиб бориладиган курашнинг олий формаси деб ҳисоблади. Шу сабабдан, вазифа зарур даражадаги объектив ва субъектив шарт-шароитлар мавжуд бўлганида оммавий-сиёсий стачкани қўзғолонга айлантириб юборишдан иборат эди. Ўша даврда партиянинг бутун куч-қуввати қўзғолонни тайёрлаш ва ўтказишга йўналтирилди. Мамлакатнинг кўпгина шаҳар ва районларида большевиклар раҳбарлиги остида жанговар дружиналар ташкил қилиниб, улар жадал суратда тайёргарлик кўра бошлади. Деҳқонлар орасидаги ҳаракат кучайди. 1905 йилнинг ёз фасли давомидагина деҳқонлар 895 марта ғалаён кўтардилар. Партиянинг армия ва флотдаги фаолияти актив тус олди. Омманинг революцион ижодкорлиги натижасида советлар вужудга келди. В. И. Ленин башорат қилиб советлар тимсолида қўзғолон органларини ва янги революцион ҳокимиятнинг куртакларини кўрди.

Владимир Ильич 1905 йил 8 (21) ноябрида эмиграциядан Россияга қайтиб келиб, партия марказий комитетига, «Новая жизнь» газетаси редакциясига бевосита раҳбарлик қила бошлади.

Мамлакатда ишчилар синфининг қуролли қўзғолони етилиб келаётган эди. Аммо, Ленин қўзғолон бошлаш пайтини белгилашга ғоят эҳтиёткорлик билан қаради.

Қўзғолоннинг тўсатдан бошланиб кетиши мумкинлигини олдиндан кўриб, уни ҳарбий-техникавий жиҳатдан тайёрлашни диққат-эътибор билан кузатиб борди. Шундай қилиш. айниқса, муҳим эди, чунки пролетариат ҳаракати кучайган сайин, контрреволюция эндигина эълон қилинган ҳуқуқлар ва эркинликларни поймол этиб, тобора кўпроқ қатъият билан ҳужумга ўтаётган эди. Декабрь ойининг бошларида чор ҳукуматининг маъмурлари аслида РСДРПнинг марказий органи бўлган большевистик «Новая жизнь» газетасини ёпиб қўйдилар, мажлис вақтида ишчи депутатлар Петербург советининг деярли бутун составини қамоққа олдилар.

Гарчи қўзғолонга тайёргарлик ҳали тамом бўлмай, репрессиялар билан локаутлар пролетариатнинг тинкасини қуритиб қўйган бўлса-да, ҳукуматнинг контрреволюцион ҳаракатларига жавобан етилиб келаётган қўзғолоннинг муқаррарлиги тобора кўпроқ равшан бўлиб қолган эди. Ленин уқтириб айтдики, агар қўзғолон кенг авж олиб кетса, ишчилар синфининг, унинг иттифоқчиси-деҳқонларнинг, армиядаги революцион кучларнинг чоризмга қарши баб-баравар мардона ва кескин бош кўтариб чиқиши билан вазиятнинг ноқулайлигини бартараф қилиш зарур.

7 (20) декабрда Москвада бошланган ялпи сиёсий стачка қуролли қўзғолонга айланиб кетди. 10 (23) декабрга ўтар кечаси дастлабки баррикадалар ўрнатила бошлади. Бора-бора бу иш оммавий тус олиб, Москва кўчаларига мингга яқин баррикада тўсиб қўйилди. Пресня, Замоскворечьеда, Рогожско-Симоновский районида, Қозон темир йўли атрофида шиддатли жанглар авж олиб кетди. Москва ишчилари бу жангларда оммавий қаҳрамонлик кўрсатдилар.

Петербургнинг бир қанча районларида дружиначиларнинг полиция ва қўшинлар билан қуролли тўқнашувлари бўлиб ўтди. Украина, Донбасс, Урал, Балтика бўйи, Сибирь, Кавказдаги кўпгина шаҳарларнинг ишчилари большевикларнинг раҳбар марказлари майдонга ташлаган чақириққа жавобан қўлларига қурол олиб, чоризмга қарши курашга отландилар. Бироқ, ҳаракат қатнашчиларининг ҳаракатлари етарли даражада уюштирилган ва бир-бири билан боғлаб юборилган эмас эди. Петербург ҳукумат маъмурлари пойтахтдаги ишчилар ҳаракатини бостиришга, революцион кайфиятдаги ҳарбий қисмларнинг ғалаёнларига йўл қўймасликка, Москва билан алоқани тиклашга ва Николай темир йўли орқали Москва гарнизони учун мададкор қисмлар юборишга муваффақ бўлдилар. Петербургдан келган гвардиячи Семёнов полки билан Польшадан келган Ладога полки кучлар нисбатини чоризм фойдасига ўзгартириб юборди. Қўзғолон бостирилди.

Россия пролетариати 1905 йилнинг декабрь кунларида чекинди-ю, лекин у тор-мор бўлмади. Қўзғолон ишчилар синфини революцион тажриба билан бойитди. Кейинчалик меҳнаткашлар оммаси Чоризм ва капитализмга қарши жангларда шу тажрибадан фойдаланди. В. И. Ленин 1905 йил декабридаги бошқа қуролли қўзғолонлар учун ҳам кўп жиҳатдан типик бўлган Москва қўзғолони сабоқларига якун ясаб, оғир қурбонлар эвазига орттирилган тажриба рус революциясининг энг буюк тарихий ютуғидир, деб уқтирди. 1905-1907 йиллардаги бутун революция қатори декабрь қуролли қўзғолони тажрибасида ҳам таълим олишга чақирди. Бу тажрибанинг энг катта аҳамияти шундан иборатки, тарихда биринчи марта пролетариат революциянинг гегемони бўлиб майдонга чиқди. Империализм даврида биринчи марта ишчилар синфи билан деҳқонлар революцияда ҳаракатлантирувчи кучлар бўлиб қатнашдилар, бу революция ўзининг социал мазмуни жиҳатидан буржуа-демократик революция, кураш воситалари жиҳатидан эса, пролетар революцияси эди.

Бутун революция сингари декабрь қуролли қўзғолонининг сабоқлари ҳам ҳамма тусдаги оппортунистларни қатъиян фош этиш зарурлигини, принципиал марксча-ленинча асосда ишчилар ҳаракатининг, барча демократик кучларнинг бирлигини ўрнатиш муҳимлигини, оғизда революциянинг тарафдори бўлиб, амалда контрреволюция кучлар билан тилбириктириш йўлидан борувчи либерал буржуазия таъсиридан оммани халос қилиш кераклигини эслатиб турибди. Революцион халқ манфаатларини кўзлаб, партиялар билан кучларнинг сўл блокларини вужудга келтириш вазифаси, ялпи сиёсий стачкани қуролли қўзғолон билан узвий равишда боғлаб юбориш тажрибаси ҳам ибрат бўлардидир.

Декабрь қуролли қўзғолонининг тажрибаси шунга ўргатмоқдаки, қуролли қўзғолон сиёсий ҳокимиятни қўлга киритиш учун эски тузум кучларига қарши курашишнинг бирдан-бир формаси эмас, балки шу курашнинг энг муҳим формаларидан биридир.

В. И. Лениннинг агар қуролли қўзғолон учун шарт-шароитлар бўлмаса, уни сунъий равишда бошлашга йўл қўйиб бўлмайди, деган кўрсатмалари бизнинг давримизда ниҳоятда буюк аҳамиятга эгадир. Владимир Ильич бундай деб ёзган эди: «агар объектив шароит қўзғолонни мумкин бўлмаган бир нарсага айлантириб қўйган бўлса, янги натижасиз уринишларга куч сарфлагандан кўра, қўзғолон идеясидан қатъий воз кечиб қўяқолиш маъқулроқ эканлиги ҳам шубҳасиздир» (асарлар, 4-нашри, 10-том, 110-бет).

Декабрь қуролли қўзғолонининг сабоқлари бизнинг мамлакатимизда ва жаҳондаги бошқа бир қанча мамлакатларда демократик ва социалистик революцияларнинг ғалабаси учун олиб борилган курашда жуда катта тарихий роль ўйнади. Бу сабоқлар ҳозир ҳам кўп жиҳатдан ибрат бўлардидир.

С. АНДРОНОВ,

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг старший илмий ходими.

«ЎЗБЕКФИЛЬМ»НИНГ 40 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

КАТТА ИСТЕЪДОД СОҲИБИ

Совет кинематографиясининг ажралмас бир қисми бўлган «Ўзбекфильм» киностудияси ўзининг 40 йиллик тўйини нишонлаш арафасида турибди. Шу ўтган қирқ йил ичида 80 га яқин бадиий фильм яратилди. Буларнинг орасида фақат Иттифоқдагина эмас, балки бутун жаҳонга машҳур бўлган фильмлар бор. Ўзбек киносининг шуҳратини дунёга тарқатишда киностудиянинг атоқли режиссёрларидан бири Йўлдош Аъзамовнинг ҳам ҳиссаси катта. Йўлдош ака ўзининг кинога қўйган биринчи қадамини қуйидагича таърифлайди:

«1924 йилда Наркомпросс бир қанча ўзбек ёшларини Москвага рабфакка ўқишга юборди. Уларнинг ичида мен ҳам бор эдим. Рабфакда ўқиб юрган кезларимда бир куни бизнинг олдимизга совкинодан Петр Зиновьев деган одам келди. Кейинроқ билсак у бўлажак «Аня Гай» фильми учун шарқ типидаги болани қидириб юрган экан. Шунда мен унга маъқул тушган бўлсам керак, у мени киностудияга таклиф қилиб қолди. Айтилган вақтга борганимдан кейин менга этюд беришди. Бу этюдда мен йиғлаб турган кичкина болани ўйинчоқ билан алдашим, юпатишим керак эди. Этюдни қандай бажарганимни билмайману, аммо шундан кейин мени эрон боласи Али номига тасдиқлашди».

Йўлдош ака айтган бола яширин революцион ташкилот аъзоларини қурол билан таъминлаб турувчи Али образи эди. Бу жасур боланинг образи ёш Йўлдош Аъзамов қиёфасида ўзининг ҳаққоний ифодасини топди. «Аня Гай» фильмидаги Али ролини ижро этиб Тошкентга қайтиб келган Йўлдош Аъзамов кўп ўтмай ГПКга ўқишга юборилади.

Йўлдош Аъзамов ўқишда совет кинематографиясининг кўзга кўринган режиссёрлари қўлида тарбия олабошлади. Кино санъатининг сирларини ўрганади. Йўлдош ака ўқиб юрган йилларида атоқли совет кинорежиссёри Юлий Райзманнинг кино санъатининг олтин фондига кирган «Ташна ер» фильмида ирригатор Қурбон Гелди ролини ижро этади. Йўлдош ака бу фильмда артист сифатида қатнашар экан, съёмка пайтларида Юлий Райзманнинг иш методини қунт билан кузатиб боради, ундан ўзига хулоса ясайди.

1931 йилда ўқишни тугатиб келгач Йўлдош Аъзамов «Ўзбекфильм»да ишланган «Юксалиш» фильмида иштирок этади. Фильмда мамлакатимизни индустриялаш даври акс эттирилган. Йўлдош ака унда ишлаб чиқаришда янгилик учун тинмай курашчи, ўз касбини яхши кўрадиган актив инженер Босит образини яратади. Босит образини Йўлдош аканинг артистлик фаолиятида яратган энг йирик образлардан бири десак муболаға қилган бўлмаймиз.

Бундан кейинги йилларда Йўлдош ака режиссёр ёрдамчиси, кейинроқ ассистент, хуллас режиссёргача бўлган ҳамма босқичларни босиб ўтади. Шу йилларда у бир талай хроникаль ва ҳужжатли фильмлар яратади. Охунбобоев номидаги ёш томошабинлар театрида «Бизнинг қуролимиз», «Елкан оқариб кўринар» каби пьесаларни саҳналаштиради. Бу, айниқса, ўзбек киносининг отахони Наби Ғаниев билан биргаликда ўзбек халқининг фахри бўлган «Тоҳир ва Зуҳра» фильмида ишлаш Йўлдош Аъзамов учун ижодий ўсишда катта мактаб бўлди. Фильм устида ишланаётган пайтда Йўлдош Аъзамов устозидан кўп нарсаларни ўрганди. Кейинчалик у ўз самарасини берди.

Йўлдош ака моҳир режиссёр Комил Ёрматов билан биргаликда «Опа-сингиллар» фильмини яратди.

Кўп йиллик иш натижасида тажриба орттирган Йўлдош ака 1956 йилда ўзининг мустақил биринчи тўла метражли «Гулбаҳор» фильмини яратади. Фильм мамлакатимиз экранларида муваффақият билан намойиш қилинади. Бундан илҳомланган Йўлдош ака қардош қорақалпоқ балиқчиларининг ҳаётини, уларнинг интилишларини ифода этувчи «Орол балиқчилари» фильми устида иш олиб боради. (1957 йил). Режиссёр замонавий материал асосида қорақалпоқ ва рус халқи ўртасидаги қадимдан давом этиб келаётган дўстликни ёрқин бўёқларда акс эттириб беради.

Режиссёр Йўлдош Аъзамовнинг маҳорати фильмдан фильмга ошиб боради.

Йўлдош ака режиссёрларимиз орасида биринчи бўлиб музикали комедия жанрига ўз эътиборини қаратади. У «Мафтунингман» (1958 йил) музикали комедияси устида ишлайбошлайди. Режиссёр ҳар бир эпизод устида пухта ишлайди, кулгили деталь ва штрихлар қидиради. Натижада фильм сюжет билан боғланмаган эпизодлар ва зўрма-зўраки киритилган вокаль номерлар бўлишига қарамай томошабинда зўр қизиқиш уйғотади.

Шундан сўнг режиссёр Йўлдош Аъзамов тарихий-биографик жанрда куч синаб кўради. Режиссёрни ўзбек демократ шоири Фурқатнинг драмаларга бой ҳаёти қизиқтиради. Лекин драматик коллизиянинг бўшлиги, сценарий авторлари ўз эътиборларини улуғ шоир ҳаётидаги энг диққатга сазовор воқеаларга қарата олмаганликлари учун фильм анча суст чиқди. Режиссёрнинг шу жанрдаги иккинчи «Бешаласи Фарғонадан» (1961 йил) фильми алоҳида диққатга сазовордир. Фильм шундай деб аталса ҳам унинг асосида қаҳрамон комсомол Абдулла Набиевнинг ҳаёти ётади. (Сценарий авторлари А. Раҳмат, Н. Рожков). Фильм муаллифлари Абдулла Набиев бошчилигидаги комсомол-ёшларнинг босмачиларга қарши олиб борган жанговар курашларини романтик кўтаринкилик билан акс эттириб берганлар. Бош ролни ижро этувчи артист Ў. Алихўжаев ҳаққоний оташин комсомол образини ярата олган. Бу фильм ёшларни коммунистик тарбиялашда ижобий роль ўйнашига шак-шуҳба йўқ. Йўлдош аканинг С. Азимов сценарийси асосида яратган кейинги фильми «Ойдин саҳифа» деб аталади. Бу катта йирик асар бўлиб ўз ичига 1917 йилдан тортиб то 50 йилларгача бўлган воқеани қамраб олади. Фильмдаги асосий Комил Рустамов образи орқали мамлакатимизнинг қирқ йил ичида босиб ўтган йўли очиб берилади. Лекин фильмнинг асосий ютуғи коммунист Комил Рустамов образидир. Комил Рустамов образида коммунистларга хос барча ажойиб фазилатлар мужассамлантирилади. Бу режиссёр Йўлдош Аъзамовнинг коммунист образини яратишдаги катта ютуғидир. «Ойдин саҳифа» фильми Йўлдош Аъзамовнинг камолатга эришганлигидан яна бир бор далолат беради. Йўлдош ака яқинлашиб келаётган «Ўзбекфильм» киностудиясининг 40 йиллик тўйини шавқ-завқ билан кутиб олмоқда. Чунки бу унинг ҳам тўйидир. Ҳозир унинг ижоди қайнаган пайт. Йўлдош аканинг келажакдаги режалари катта. У Асқад Мухторнинг «Туғилиш» романи асосида ҳамда Улуғ Ватан уруши йилларида Болгария тупроғида жанг олиб борган ўзбек партизанлари ҳақида фильм яратмоқчи. Шу кунда эса Д. Холендронинг сценарийси бўйича «Сайёд занги» фильми устида иш бошлаб юборди. Биз Йўлдош Аъзамовга келажакда ғоявий ва бадиий жиҳатдан янада етук ленталар яратишда унга муваффақият тилаймиз.

Б. ИСКАНДАРОВ.

ҚЎШ ЗАФАР

Қўйлиқ ремонт-механика заводи коллективи яқиндагина катта ғалабани қўлга киритган эди. Ремонтчилар етти йиллик топшириғини муддатидан олдин шараф билан адо этганликлари ҳақида она-Ватанга ғалаба рапорти берган эдилар. Етти йил давомида корхонада маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми уч ярим баравар кўпайди. 1959 йилда завод 789 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарган бўлса, ҳозир бу рақам 2 миллион 786 минг сўмга етган.

Корхона аҳли эришилган муваффақиятларга маҳлиё бўлиб қолмади. Ремонтчилар етти йилликнинг сўнгги йили топшириғини ҳам муддатидан олдин бажаришга бел боғладилар. Қатор янгиликлар ишлаб чиқаришга жорий этилди, рационализатор ва ихтирочилар доимо изланишда бўлишди. Кўрилган тадбирлар ва коллектив ғайрати ўз натижасини берди. Йиллик план куни кеча бекаму-кўст адо этилди. Корхонада янги йил ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқариш бошланди.

Бу йил корхона меҳнатсеварлари КДМ-46 маркали тракторларнинг 1095 та двигателини ремонт қилиб бердилар. Бу белгиланганидан 90 та кўпдир. ДТ-54 ҳайдов тракторининг ҳам 25 та мотори планга қўшимча равишда ремонтдан чиқарилди. Бошқа агрегатлар қисмлари ремонти ҳам барвақт ва сифатли бажарилди.

Эришилган муваффақиятларга мотор ва гидропресс цехлари коллективлари айниқса катта ҳисса қўшдилар. Гидропрессчилар ўтган ойлар мобайнида 40 тонналик гидро-прессдан 1440 ўрнига 1544 дона ишлаб чиқаришди. Тайёрланган маҳсулотларнинг барчаси аъло баҳолар билан қабул қилиб олинди.

Корхона коллективи шу кунларда партиямиз XXIII съезди шарафига вахтада туриб меҳнат қилмоқда. Ремонтчилар йил охиригача 234 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олишган. Мажбуриятни бажариш бўйича бошланган социалистик мусобақада слесарь Нурмат Раҳимов, токарь Виктор Гарбачёв, мастер Николай Алимов ва бошқа кўплаб ремонтчилар олдинги сафларда бормоқдалар. Улар смена топшириқларини кун сайин ортиғи билан адо этиб келишяпти. Азаматлар зиммага конкрет мажбуриятлар олган ҳолда партиямиз XXIII съездини ёруғ юз билан кутиб олмоқдалар.

И. РУСТАМОВ,
Х. ҲАЙДАРОВ.

Тошкент керамика буюмлари заводи коллективи йиллик планни муддатидан олдин адо этиб яна қўшимча равишда 27 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш учун курашмоқда. Суратда: корхонанинг пешқадам ишчиси Муқаддам Мақсудова маҳсулот тайёрлаш билан банд.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

КОМПОЗИТОР ЮБИЛЕЙИ

Ўзбекистон ССР халқ артисти А. Ф. Козловскийнинг ижоди — ўзбек музикаси тарихига ёрқин саҳифа бўлиб кирди.

17 декабрда Свердлов номли концерт залида А. Ф. Козловскийнинг юбилей кечаси бўлиб ўтди. Бу ерга тўпланган Ўзбекистон пойтахтининг маданият арбоблари, ишчилар, студентлар Ўзбекистон композиторлар союзининг раиси А. Жабборовнинг нутқини зўр қизиқиш билан тингладилар.

Турли ижодий союзлар ва ташкилотларнинг вакиллари биринкетин саҳнага чиқиб, А. Ф. Козловскийни қизғин муборакбод қилдилар ва одамларга инъом қилган барча яхши ва ажойиб асарлари учун олтмиш ёшга тўлган юбилярга чин кўнгилдан миннатдорчилик сўзларини айтдилар.

Юбилей кечаси охирида А. Ф. Козловский асарларидан концерт қўйиб берилди. (ЎзТАГ).

Р. Папьянц бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари кўплаб иссиқлик энергияси етказиб беришда Тошкент ТЭЦида барчага намуна бўлмоқдалар. Суратда: ўртоқ Р. Папьянц бошқариш пульти ёнида.

В. Назарюк фотоси.

МАНЗИЛГА ЕТИШДИ

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорларини изчиллик билан амалга ошираётган қизил тўқимачи станцияси темирйўлчилари катта муваффақиятни қўлга киритдилар. Станцияда вагонларга юк ортиш йиллик плани шараф билан адо этилди.

Ўтган ойлар мобайнида вагонларнинг бекор туриб қолиш муддатлари анча қисқарди. Юк ортиш суръати 1,5—2 бараварга тезлашди. Ўзаро бошланган социалистик мусобақа коллектив ғалабасини тезлаштирди. Диспетчер И. Шингареев ва станция навбатчиси А. Юсупов ўртоқлар бошлиқ сменалар уч ойдирки, социалистик мусобақа ғолиби бўлиб чиқмоқдалар.

Поезд тузувчиларидан Н. Шамсимуҳамедов, С. Филиппов, М. Барановский каби ўртоқлар юк ортиш учун белгиланган вагонларни ўз вақтида белгиланган майдончаларга етказиб беришаяпти. Улар ўзларига бириктирилган тепловозларнинг кучидан унумли фойдаланиб, тезлигини оширмоқдалар.

Станция коллективи шу кунларда КПСС XXIII съезди шарафига социалистик мусобақани тағин ҳам кенг қулоч ёйдирмоқда. Темир йўлчилар йил охиригача яна минглаб тонна юкни вагонларга ортиб бериш ва тушириш мажбуриятларини олган ҳолда ғайрат кўрсатмоқдалар.

А. УСМОНОВ.
Тошкент темирйўл бўлинмаси.

БИР САЁЗ АСАР ҲАҚИДА

«Ўзбекистон» нашриёти ўртоқ Р. Муҳаммадиевнинг «Публицистика жанрлари»[1]) китобини босиб чиқарди. Мазкур китобда ўзбек совет журналистика фанининг назария ва практикасини ўрганишга бўлган интилиш кўзга ташланади. Унда ўзбек вақтли матбуотининг тарихи ҳақида, матбуотда публицистиканинг ривожланиши, газета жанрлари тўғрисида айрим фикрлар баён қилинган. Автор ўз фикрларини «Туркистон вилоятининг газети», «Бухорои шариф», «Садои Туркистон», «Садои Фарғона», «Ал-ислоҳ», «Ойина», «Кенгаш», «Ҳуррият», «Иштирокиюн», «Муштум», «Қизил Ўзбекистон», «Тошкент ҳақиқати» каби газета ва журналлар ҳамда уларнинг баъзи материаллари хусусидаги мулоҳазалари билан исботлашга ҳаракат қилган.

Рус, украин, белорус, ўзбек, ва бошқа халқлар адабиётларида журналистика ва унинг тарихига, газета-журналлар саҳифаларидаги идеологик курашларнинг ривожланишига доир талай илмий тадқиқотлар яратилган. Рус тилида газета жанрлари бўйича Олий партия мактаблари, университет студентлари, ишчи ва қишлоқ мухбирлари университетларининг тингловчилари учун турли қўлланмалар, дарсликлар ва бошқа манбалар мавжуд. Совет журналистикасида эришилган ана шу катта тажрибалар, ушбу китоб авторининг журналистика курсидан ўқиган лекциялари заминида мазкур асар майдонга келди. Асар учун ўзбек маҳаллий матбуоти материаллари асос қилиб олинган. Бундан ташқари, автор ўз китобида ғоявий-назарий масалани, яъни публицистика жанрлари проблемасини тадқиқ қилишни ўз олдига асосий вазифа қилиб қўйган.

Публицистика жанрларини илмий-назарий тадқиқ қилиш ва унинг практик аҳамиятини кўрсатиш ҳозирги давр адабиётшунослиги ва журналистика фани олдида турган ўткир проблемалардан биридир.

Шу жиҳатдан қараганда, ўзбек тилида публицистика жанрлари (турлари) ҳақида тадқиқот иши яратишга интилиш яхши ташаббусдир. Буни табриклаш керак.

Аммо, бу асарда автор ўз олдига қўйган вазифани бажаришда анча қийналганлиги сезилиб турибди. Шунинг учун бўлса керак, китобда жиддий мулоҳазаларга сабаб бўладиган ўринлар ҳам бор. Китобни варақлар эканмиз, унда баъзи хато фикрлар, чалкашликлар, қарама-қарши хулосаларга дуч келамиз. Назарий масалалар, жанрлар ва публицистика ҳақида автор баён қилган ноаниқ фикрлардан мақсадни англаш қийин.

Мисоллар келтирамиз. Китобнинг «Жанрлар ҳақида умумий тушунча» қисмида адабий жанрлар, шунингдек газета жанрлари устида тўхтаб ўтилади. Бироқ, бу хусусдаги фикрлар юзаки бўлиб, бир-бирига чалкаштириб юборилган. Автор бундай деб ёзади: «Санъат ва адабиёт асарларида бўлгани каби матбуотимизда ҳам жамият турмушини ана шу синалган метод (яъни социалистик реализм методи демоқчи — авторлар) асосида турли бадиий, адабий услублар воситаси билан ёритилади, бу услублар жанр деб аталади.

Жанр автор фикрини ифодаловчи адабий шакл, бирор адабий асарга шакл бериш учун танлаб олинган йўл, стилдир, бошқачароқ айтганда, жанр — сўз санъати бўлмиш адабиёт асарларининг, матбуот материалларининг хили, турида» (4-бет). Жанрлар ҳақида бундай мулоҳаза юритиш, адабий услуб (стиль), жанр каби ҳар бири яхлит масалаларнинг фарқига бормаслик чалкаш хулосаларга олиб келган.

Автор газета жанрлари ҳақида фикр юритар экан, уларни нима учундир шартли равишда классификация қилади. Совет матбуотида хабар, мақола, репортаж, интервью, очерк, фельетон ва бошқа жанрлар кўпдан буён мустаҳкам қарор топган. Улардан кенг фойдаланиш газеталар практикасида мавжуд. Шу сабабли бу жанрларни шартли ёки шартсиз деб аташ ўринсиздир.

Китоб автори айрим газета жанрлари ҳақида ноаниқ фикрлар юритади. Уларнинг қайси бирига ишониш кераклиги ўқувчига конкрет эмас. Масалан, корреспонденция жанрини олайлик. Бу жанр тўғрисида бир неча ўринда фикр юритилади. Аммо, уларнинг бири иккинчисига тўғри келмайди. Китобнинг 7-бетида «корреспонденцияда якун ясовчи фикрлар чекланган» бўлади деб мулоҳаза юритса, 20-бетда 1922—1924 йиллар ўзбек матбуотидаги материаллар устида фикр юритиб, уларда «...чуқур, изчил, умумлашган фикрлар бўлмаганидан, уларни корреспонденция ҳам деб бўлмайди...» деса, 52 ва 53-бетларда «корреспонденцияларда ижтимоий аҳамиятга эга зўр хулосалар чиқариларди, оммани сиёсий курашга тарғиб қилинарди... у бошқа жанрлардан фактларни анализ қилиши, хулосалар чиқариши билан фарқ қилади» дейди. Кўриниб турибдики, автор бир жойда корреспонденция жанрида хулосалаш фикрлари чекланган бўлади деса, бошқа бир жойда ижтимоий аҳамиятга эга зўр хулосалар ясалади деган мавҳум мулоҳазаларни баён қилади.

Илмий-назарий мулоҳаза юритишда шошма-шошарлик ярамайди. Ўртоқ Муҳаммадиев ўз китобида: «...буржуа газеталарида корреспонденция одатда информация берувчилик вазифасинигина адо этади, унинг танқид қилувчилик вазифаси жанр доирасидан олиб ташланган» (6-7-бетлар) деб ёзади. Бизнингча, бу фикр тўғри эмас. Буржуа матбуоти ҳам корреспонденция жанридан кенг фойдаланади, эксплуататорлар синфи позициясидан туриб, ўзининг ғоявий муҳолифларини танқид қилади.

Репортаж жанри хусусида ҳам мужмал фикрлар учрайди. Авторнинг ёзишича, «репортаж аниқ адресга эга бадиий адабиёт асари» (42-бет) эмиш. Бу—газетанинг репортаж жанри тўғрисида илмий фикр юритиш эмас, балки довдирашдир.

Газетанинг байроғи бўлган бош мақола ҳақидаги гаплар чала ва бир ёқлама. Китобда «бошмақола — партиямизнинг, унинг раҳбар органларининг қарорлари, ишлаб чиққан тадбирлари асосида маҳаллий партия, хўжалик ва жамоат ташкилотларига, шунингдек коммунистларга директива берувчи газета материали» (7-бет) деб таъриф берилган. Наҳотки бош мақоланинг вазифаси фақат шундангина иборат бўлса?! Бош мақоланинг жуда катта сиёсий-тарбиявий вазифаси, унинг кенг меҳнаткашлар оммасини коммунистик қурилишга сафарбар қилувчилик роли, ижтимоий ва сиёсий аҳамияти жуда тор маънода баён этилган.

Очерк ва фельетон жанрлари таҳлилига анча тўхталинган. Бу жанрларнинг ривожланишида А. Қодирий, Ойбек, Ғ. Ғулом, Ҳ. Олимжон, А. Қаҳҳор, Ғайратий, Ойдин, С. Абдулла, Н. Сафаров каби қаламкашларнинг ҳиссалари катта бўлгани тилга олинади. Бироқ, уларнинг ижодидаги ўзига хослик томонлари, бир-биридан фарқ қилувчи хусусиятлари кўрсатилмаган. Битта-иккита очерк ёзган кишилар ҳам очеркистлар сифатида тилга олинаверган.

Автор «очерк... қизиқарли, жонли темага бағишланган, тили равон бўлиши керак, унда «сувлар», «кўпиклар», бўлмаслиги шарт» (101-бет) деб уқтиради. Ахир, бу ёлғиз очеркка хос талаблар эмас-ку. Бу талабларни ҳар бир бадиий асар, ҳар бир газета материали олдига қўйилади.

Китобнинг «Очерк-лавҳа» қисмида ҳеч бир конкрет гап йўқ. Бу ерда автор очерк-лавҳа нималиги ҳақида биронта ҳам назарий фикр айтмайди. Фақат лавҳа ҳақида бир-икки оғиз гап айтилиб, мисол келтирилган, холос.

Фельетон жанри ҳақидаги автор мулоҳазаларида яхлит фикр йўқ. Масалан, бир ўринда «фельетон — бадиий публицистик жанр» (111-бет) деса, бошқа бир ерда «совет сатирасининг фельетон жанри» (112-бет), яна бир ўринда «фельетон бир неча жанрларга бўлиниб кетди» (113-114-бетлар) дейди ва ўқувчида фельетон жанри ҳақида тўғри тасаввур ҳосил қилмайди.

Китобда айрим қўпол хатоларга ҳам йўл қўйилган. Фельетончи Комил Алиев ҳақида ёзилади: «У ўз асарларида Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашга қаршилик қилган, уни ичдан кемирмоқчи бўлган ёт унсурларни, **давлат аппарати ва суд органларига жойлашиб олганларни** (?), хотин-қизлар озодлигига қаршилик қилганларни... фош этди» (115-бет).

Китобнинг хулоса қисмида: «Биз ушбу китобда ўзбек совет газеталарида адабий маҳоратга доир бир неча фикрларни баён қилдик» (121-бет) дейилган. Ажабо, китобда асосан газета жанрлари ҳақида сўз юритилади-ку, лоақал биронта тажрибали ўзбек журналистининг маҳорати очиб берилмайди. Автор ижод эркинлиги ҳақида: «Биз эркин ижод деганда адабий материалнинг шакли ҳақидаги тушунчани айтмоқчимиз» (122-бет) дейди. Ижод эркинлигини бу хилда бир томонлама, юзаки англаш ва уни ўқувчига шу тарзда тушунтириш тўғри эмас.

Ўзбек совет матбуотини ривожлантиришга катта ҳисса қўшган бир қатор газетачилар, нашриётчилар ва ҳатто таржимонлар ҳам нима учундир китобнинг публицистика ва публицистлар ҳақидаги «Ўзбек матбуотида публицистиканинг ривожланиш тарихидан» деган бобига киритилган.

Типиклаштириш, асар темаси ва ғоясига китобда таъриф берилган. Афсуски, бу таърифлар ҳозирги вақтда адабиётшуносликда қўлланилаётган шу ҳақдаги таърифлардан йироқда ва юзакидир. Кўзга ташланадиган яна бир камчилик шуки, автор матбуот соҳасидаги янги материаллар ва фактлардан фойдаланмаган. Газеталардан олинган кўпчилик мисоллар эски, айримлари эса характерли эмас. Бундан ташқари, айни бир хил фикрлар китобнинг кўп жойида бўлар-бўлмасга қайтарилаверади. Авторнинг материал ёзишга тайёргарлик кўриш ҳақидаги насиҳатлари китобхоннинг ғашини келтиради. Кўп ўринда фикрлар суюқлашиб кетган.

Китобда пишиқ-пухта ишланмаган, аниқ таъриф ва таҳрирга муҳтож бўлган, изоҳталаб жумлалар бор. Масалан: «Публицистика — матбуот жанрларининг бирлигидан иборат» (69-бет), «Публицистика — ижтимоий-сиёсий масалаларга доир ҳозиржавоблик билан ёзилган асардир» (9-бет) деган мантиқан чала жумлаларга дуч келамиз.

Автор ўз китобининг 69-бетида публицистик кузатиш ҳақида фикр юритиб: «Кўзга информацион жанрлар — хабар, репортаж ёки ҳисобот бўлиб кўринган кузатиш материали, мазмун ва таъсири жиҳатидан очерк ёки мақоладан устун туриши мумкин» дейди. Жанрлар тўғрисида буниси унисидан, униси бунисидан устун туради деган тахлитда мулоҳаза қилиш тўғри эмас. Чунки барча жанрлар тенг ҳуқуққа эга. Жанрлардан фойдалана олиш санъаткорнинг маҳоратига боғлиқ.

Китобнинг номини энг яхшиси «Газета жанрлари» деб аташ мақсадга мувофиқ бўлур эди. Чунки унда асосан газета жанрлари тўғрисида гап боради.

Бизнингча, китобнинг муқаддимасида дастлаб публицистика ва унинг ўзига хос хусусиятлари, турлари (жанрлари) ҳақида назарий фикрлар баён этилиши керак эди. Чунки мазкур китобнинг номи шуни тақозо этади.

Публицистика кенг маънода ижтимоий-сиёсий адабиётдир. Публицистика муайян даврнинг энг муҳим, актуал ижтимоий-сиёсий масалалари ҳақида баҳс этади. Шунинг учун ҳам у ғоят кучли идеологик қуролдир.

Публицистика газета жанрлари бўлмиш хабар, репортаж, лавҳа кабилардан ўзининг фактларни умумлаштириб бериши, уларнинг сиёсий томонларини кўрсатиши жиҳатидан бутунлай фарқ қилади. Оддий информацияда ҳам публицистик элементлар бўлиши мумкин, бу ҳол фактларни танлаш ва баён этишда кўзга ташланади. Публицистика соф илмий-назарий мақолалардан ҳам фарқ қилади, яъни унда ёзувчининг ҳис ва эҳтироси, юксак эмоционал руҳи бўлиши зарур. Публицистик асарларда фактларнинг ва қўйилган проблемаларнинг сиёсий аҳамияти бадиий жиҳатдан образли қилиб тасвирланади. Хуллас, публицистика кенг ижтимоий ҳаёт проблемаларини қамраб олувчи бадиий-эстетик, оммавий-агитацион ва пропагандистик адабиётдир. Публицистиканинг ана шу табиати адабий ижоднинг махсус тури эканлигини кўрсатади.

Публицистикани илмий, сиёсий ва бадиий публицистикага ажратиш мумкин.

Илмий публицистика таҳлилнинг чуқурлиги, мазмуннинг объективлиги, хулосаларнинг ўткир партиявийлиги, илм-фандаги буюк кашфиётларнинг жамият ривожига таъсири ва унинг равнақи ҳақида баҳс этиш каби хусусиятлари билан характерланади.

Сиёсий публицистика эса жамият, халқ, давлат ҳаётига доир масалаларни, шахс ва миллатлар эркинлиги каби ўткир сиёсий проблемаларни ўз ичига олади.

Бадиий публицистикада ёзувчининг инсон, ижтимоий ҳаёт ва борлиқ ҳақидаги тушунчаларни бадиий тасвир воситалари, образлар орқали ифодалашидан ташқари, санъаткорнинг воқеликка муносабати ҳам акс этади.

Совет адабиётида ижтимоий-сиёсий темаларда ёрқин, образли ёзилган бадиий публицистика айниқса кенг ривожланиб бормоқда. Жумладан, ўзбек совет адабиётида публицистиканинг шаклланиш ва ривожланиш жараёни Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Абдулла Қодирий, Ойбек, Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Абдулла Қаҳҳор, Шароф Рашидов, Воҳид Зоҳидов, Мақсуд Шайхзода, Зулфия сингари забардаст қаламкашлар номи билан чамбарчас боғлиқдир.

Хулоса қилиб айтганда, нашриёт ва хусусан китоб редактори ўртоқ Н. Юсупов ўз вазифаларига совуққонлик билан қараганлар, натижада илмий-назарий жиҳатдан пишиб етилмаган асарнинг нашр этилишига йўл қўйилган.

Адҳам АКБАРОВ,
Темур РАСУЛЕВ,
Мамасодиқ ҲУСАИНОВ.

[1]) Р. Муҳаммадиев. «Публицистика жанрлари». «Ўзбекистон» нашриёти, Тошкент — 1965 йил. Редактори Н. Юсупов.

Н А Й Ч И

Қўшиқни севишар бизнинг
қишлоқда,
Мен яхши кўраман най
навосини.
Топгандек бўламан тинглаган
чоғда
Муҳаббат ўртаган дил давосини.
Болалик чоғимда, раҳматли
отам
Най чалиб берарди далада
толдан.
Куйга муҳаббатим, э азиз
одам,
Балки, мерос бўлиб қолгандир
чолдан.

Кейинроқ ўзим ҳам най ясаб
олдим,
Қамишдан, қўриқда ўсган
ғаровдан.
Гоҳида қувониб, гоҳ йиғлаб
чалдим,
Сўзладим қалбимда ёнган
оловдан...
...Сиз найни чалсангиз жим
қолиб бир дам
Соғинган қишлоққа қайтган
бўламан,
Бир қизга дардимни айтган
бўламан,

Туюлар дил саси дилкаш яна
ҳам,
Най тилга кирганда ҳар бир
кўнгилнинг
Чертади энг нафис, нозик
торларни,
Эритиб юборар ҳар қандай
дилни,
Қўймагай гар бўлса музу
қорларни.
Шунчалик дилрабо, шунчалик
майин
Бўлурми оддий бир найдаги
садо!

Шунчалик жозиба чалурми
найин,
О, найчи, куйларинг мунча
дилрабо.
Хуррамлик навосини янгратар
устод,
Най саси нақадар оромижондир.
Шодликдан қичқирай, най
ёзсин қанот,
Парвози ҳар дилга нурли
жаҳондир.

Ҳамид НУРИЙ.

Тошкент

ПОЙТАХТ АҲОЛИСИ УЧУН

Корхонага сабзавот ва ҳўл меванинг келиши тўхтаган бўлса ҳам цехларда иш қизғин. Ҳозир бу ерда кунжутли ҳолва, парварда ва бодроқ ишлаб чиқариляпти. Уларга талаб катта. Тошкентдан ташқари республикамизнинг бошқа шаҳарларига ҳам пешма-пеш жўнатилиб турибди.

Пойтахтимиздаги консерва заводи етти йилликнинг сўнгги йилини муваффақиятли якунлаяпти. Шарбат, компот ва шинни ишлаб чиқариш топшириғи барвақт адо этиб қўйилди. Беҳидан 256 минг банка компот тайёрланди. Олча, олхўридан тайёрланган минглаб банка шиннилар савдо ташкилотларига планга қўшимча равишда етказиб берилди.

Корхонанинг чет элларда ҳам заказчилари бор. Мўғулистонлик дўстларимизга корхонада тайёрланаётган томат манзур бўлмоқда. Заказ бўйича уларга вақти-вақти билан маҳсулот юборилиб турибди.

Шу кунларда корхонада янги цех монтажи тугатиляпти. Келаси йил бошидан бу цехда маккажўхори сўтаси билан бодроқ қилинади. Корхона қуввати анча ошади. Бундан ташқари Москвадаги «Гипропишчепром» институти инженерлари пойтахтимизда янги консерва заводи учун лойиҳа чизмоқдалар. У Тошкент ГРЭСи ёнида қад кўтаради. Янги корхонада консерва ишлаб чиқаришни автоматлар бажаради. Ҳозирги консерва заводи ҳар йили 25 миллион банка консерва тайёрлаётган бўлса, янги корхона ҳар йили 50 миллион банка консерва ишлаб чиқариш қувватига эга бўлади.

З. МУХАММАДЖОНОВ.

ЯНГИ ЙИЛ БЕЗАГИ

Янги йил арафасида кичкинтойлар — бахтиёр ўғил-қизчаларимизни турли ўйинчоқлар билан чўғдек безатилган арча атрофида шод-ҳуррам ҳолда кўриш қанчалик завқли. Буни яхши тушунган «Узлесхозстрой» ходимлари бир қатор тадбирларни кўриб қўйдилар.

Ҳозирдан Тошкент товар станциясига арча ортилган вагонлар кела бошлади. Ҳар бири 3 метргача келадиган арчалардан ҳозиргача 40 минг донаси олинди.

Тошкентга ҳаммаси бўлиб 85 минг арча келтирилади. Арчалар областимизнинг Чирчиқ, Олмалиқ, Оҳангарон, Бекобод шаҳарлари ва районларига ҳам пешма-пеш жўнатиб турилади.

Полиэтилендан ясалган арча керак бўлса ҳам, марҳамат, «Ташхозкультторг» магазинларида шундай арчалар билан савдо қилинмоқда. Уларнинг баҳоси анча арзон.

Арча қаердан сотиб олинади, деб сўрарсиз? Шаҳарда 50 дан ортиқ савдо точкалари ташкил қилинаётир. Булар Тошкентдаги барча майдонларда ва колхоз бозорларида бор. Шу йилнинг 20 декабридан бошлаб, арча сотиб олишингиз мумкин.

М. ЗАРИПОВ.

ЎҚУВЧИЛАР КУНИ

Бугун «Ўқувчилар куни». Бу йил «Ўқувчилар куни» республикамизда биринчи марта ўтказилмоқда.

«Ўқувчилар куни» қандай ўтади? Ана шундай савол билан мухбиримиз Тошкент шаҳар халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ Т. Дадашевга мурожаат қилди.

— Республикамизда «Ўқувчилар куни» ўтказилиши халқ маорифи ходимларини беҳад қувонтирди, — дейди у. — Бу яхши тадбир республика маданият ходимлари ташаббуси билан амалга оширилди. Мана, эндиликда ҳар ўқув чорагидан сўнг «Ўқувчилар куни» ўтказиш одат тусига киради. Бу тадбир, шубҳасиз ўқувчиларни эстетик жиҳатдан тарбиялашда муҳим роль ўйнайди.

Партия ва ҳукуматимиз келажагимиз бўлган болалар тўғрисида ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Буни халқ маорифи равнақи тўғрисида қилинаётган оталарча ғамхўрликда ҳам кўриш мумкин.

Ҳозир шаҳримизда 196 та мактабда ўқувчилар билан машғулотлар олиб борилмоқда. Шу янги ўқув йилининг ўзида шаҳримизда 9 та янги мактаб қурилиб, фойдаланишга топширилди. Бундан ташқари пойтахт ўқувчилари учун 7 та спорт мактаби, махсус республика мактаб-интернати очиб қўйилган. «Ёш куч» болалар спорт жамиятига жуда кўп ўқувчи аъзо. Маданият уйлари ҳузурида эса 14 та болалар спорти секциялари ишлаб турибди. Иккита сув станцияси ўқувчилар ихтиёрига бериб қўйилган.

Бугун «Ўқувчилар куни» жуда мароқли ўтади. Бу кунга, айниқса маданият ходимлари катта тараддуд кўрдилар. Маданият муассасалари халқ маорифи ходимлари билан ҳамкорликда байрам тадбирларини белгиладилар. Ўқувчилар бугун театр ва музейларда, маданият саройлари ва кутубхоналарда бўладилар. Атоқли артистлар, маданият ходимлари ва ёзувчилар билан учрашадилар. Ижодкорлар ўзларининг шу кунларда қилаётган ишлари ҳақида гапириб берадилар. Профессионал ва ҳаваскорлик театрлари, клублар, музей ва кутубхоналарда очиқ «эшиклар куни» бўлиб ўтади.

Тошкент давлат филармонияси коллективи суҳбатли лекция-концерт уюштиради. Эстрада театрида эса катта байрам концерти бўлади. Концерт бошланишидан олдин бу ерга келган ўқувчилар композиторлар, музикашунослар ва шоирлар билан учрашадилар. Хуллас, «Ўқувчилар куни» шоди-хуррамлик билан ўтади.

ЧЕТ ЭЛЛИКЛАР КЎЗИ БИЛАН

МАФТУН БЎЛИБ ҚОЛДИМ

Тошкентга келгунга қадар Москва ва Ленинградда бўлдим. Тўғри, СССР пойтахти Москва ва Ленинград шаҳарлари гўзал. Лекин Тошкентнинг бу шаҳарлардан қолишадиган жойи йўқ экан. Икки кун шаҳрингизни айландим. Барча кўчаларига кириб чиқдим. Ҳар қадамда қурилишларга дуч келдим. Қад кўтараётган бинолар фойдаланишга топшириладиган кунни кўз олдингизга келтирсангиз Тошкентнинг эртанги жамоли янада гўзаллашиб кетади. Менинг касбим рассомлик. Ҳаваскор операторҳамман. Шаҳрингизнинг диққатга сазовор жойларини суратга олдим. Ватанимга қайтиб боргач ана шу киноленталар асосида расмлар чизмоқчиман.

— Сиз мендан Тошкент ҳақидаги таассуротларимни сўраяпсиз. Қисқа қилиб айтсам, шаҳрингизнинг мафтуни бўлиб қолдим.

«Тошкент ҳақиқати» газетангиз орқали меҳмондўст, очиқкўнгил, қадрдон ўзбек халқига самимий саломим ва ҳурматимни етказишингизни илтимос қиламан.

Исмоил ШАМУРТ,
рассом.
Бирлашган Араб Республикаси.

БУ — МЕНИНГ ШАҲРИМ

Тошкент деганда Шарқнинг, машъал совет Шарқининг
Москвадан нур эмган гўзал шаҳри намоён.
Қуёш қадрдон бўлган инсон дилу-баҳрининг,
Чароғонлиги бунда обрўси жаҳон-жаҳон.
Ободлиги, кенглиги, меҳри-меҳмондўстлиги,
Бу катта дўстлик йўли қардошларга манзур.
Меҳнаткаш она элнинг жипслиги бирлиги,
Шону-шуҳрат яратар қалбида обрў-ғурур.
Тинчлик байроғи порлар, ўз герби-ю, ҳуқуқи,
Онахон республиканинг пойтахти гўзал Тошкент.
Қўшиқларда куйланар гашти, завқи, шукуҳи,
Келган меҳмон қувнайди тилларда ғазал Тошкент.
Жаҳоннинг ҳар еридан узоқ-яқин эллардан,
Дўстлари меҳмон бўлиб хурсанд мамнун кетади.
Ташаккур, олқиш келар кўп соғинган диллардан.
Тошкентнинг шан-шавкати, довруғи узоқ кетар.
Биз Тошкентда яшаймиз, бу ер бизнинг шаҳримиз,
Меҳнат даврасин қуриб, соз чаламиз баралла,
Тошкент меҳрибонлиги, жўшқинлиги фахримиз,
Оналари меҳрибон тонгларда айтар алла.
Бу катта дўстлик йўли, дўстларга очиқ қучоқ,
Жаҳоннинг тинчлигига ҳамнафасдир халқимиз.
Қардошлар қаторида эртамиз яна порлоқ,
Тинчликнинг даврасига биз ҳамиша ҳақлимиз.
Тошкент деганда Шарқнинг, машъал совет Шарқнинг,
Москвадан нур эмган гўзал шаҳри намоён.
Қуёш қадрдон бўлган инсон дилу-баҳрининг —
Чароғонлиги бунда, обрўси жаҳон-жаҳон.

Юсуфжон ҲАМДАМ

БИР КУНДА

● Тошкентнинг трамвай-троллейбус ва автобуслари кунига 1 миллион 200 минг йўловчини манзилига элтиб қўяди. Йўловчиларнинг 80 проценти трамвай ва автобусларга, 18 проценти троллейбусларга тушади.

● Шаҳарга ҳар куни 50 та автобус маршрути, 94 та поезд ва 50 дан ортиқ самолёт линияларида 80-100 минг киши келиб кетмоқда.

● Кунига 196 та мактаб, 1126 та кутубхона ўқувчиларга ўз эшикларини очади.

● Тошкентликлар 90 та кинотеатр, 9 та театрда ҳар куни маданий хордиқ чиқарадилар.

● Шаҳарда ҳар куни 80 га яқин хонадонда янги меҳмон — янги фарзанд шодиёнаси бўлади.

● 29 мингга яқин лампочка ҳар куни тунда Тошкент кўчаларини чароғон қилиб туради. Улардан 7 мингги люминацион лампалардир.

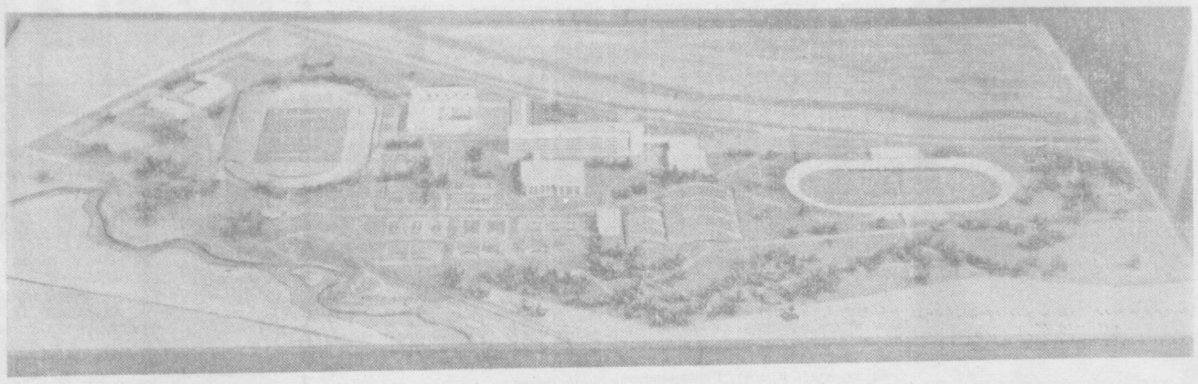

ОЛИМПИАДА ШАҲАРЧАСИ

Бўлажак шаҳарчанинг планини кўздан кечириб турибмиз: доиралар, кубиклар, йўғон ва ингичка тортилган чизиқлар. Ҳар бирининг остида ҳали картамизда йўқ шаҳарчанинг иншоотлари, майдон ва хиёбонлари ётибди. Шундай, бутун бошлиқ шаҳарча ҳозирча фақат қоғозда бўй чўзган. Икки йил ўтар-ўтмас уни Тошкентнинг шимоли-ғарбида Қорақамиш канали бўйида кўрамиз. Трибуналарда ўтириб спорт мусобақаларини мириқиб томоша қиламиз.

Олимпиада шаҳарчаси плани «Узгоспроект» институтининг биринчи шаҳарлар қурилиш бўлими тўртинчи устахонаси архитекторлари томонидан чизилган. Инженерлардан Надежда Бельянкина, Роберт Маҳмудов, Дмитрий Шуваев, инженер-конструкторлардан Фотима Цицина, Лариса Матвеева, Мақсуд Шукриллаев, Ғаффор Каримов ва Лариса Мишянская ўртоқлар лойиҳа устида узоқ бош қотиришди. Мамлакатимизнинг турли томонларида командировкаларда бўлишди. Илғор қурилиш ташкилотларининг, лойиҳалаш муассасаларининг тажрибаларини ўрганишди. Кекса мутахассислар маслаҳатларига қулоқ солишди.

Мана энди лойиҳа тайёр. Ҳеч нарса улар эътиборидан четда қолмаган. 18 гектарлик майдонда велосипед треки ва стадион, пансионат ва ошхона, сув ҳавзаси ва қишки спорт зали, фото ва кино лабораториялари бўй чўзади. Йиғма трибуналарнинг ўрнатилишини айтмайсизми. Ҳаммаси замонавий. Бундай шаҳарча ҳозир Иттифоқимизда ҳам йўқ. У биринчи марта республикамиз пойтахтида, унинг бир вақтлар спорт иншооти нималигини билмаган «Эски шаҳар» территориясида қад кўтараяпти.

Ҳозир кенг адрга гўё жон киргандай. Бинокорлик материаллари ортган машиналарнинг кети узилмай қурилиш майдонлари томон келиб турибди. Скрейпер ва экскаваторлар наъраси оламни тутган. Бетон қоргич агрегатлари уззукун тиним билмайди. Минора кранлари қорилган ҳалимдек бетонни пешма-пеш ғишт терувчилар қўли остига етказиб бераяпти. Бўй ўтирган одамнинг, бўш турган механизмнинг ўзи йўқ.

Шаҳарчага биринчи ғиштни 159-қурилиш трести 10-бошқармасининг Александр Егорович Богаев бошлиқ комплекс бригада аъзолари қўйишди. Улар шаҳарчалар қуришда анча тажрибали бўлиб қолишган. Чилонзордек улкан массив ҳам улар қўли билан бунёд этилган. Шаҳримизда қад кўтарган кўпгина саноат корхоналари, маданий-маиший иншоотларда шу бригада бинокорларининг қўл изи бор.

Бригада аъзолари шу кунларда бир йўла 500 спортчи дам оладиган пансионат қурилиши билан банд. Ҳозир улар пансионатнинг 2-қаватини кўтаришаяпти.

— Бригадамиздаги 41 кишининг ҳаммаси шу ерда. Бир группаси бетон қораяпти, бир группаси ғишт тераяпти, — дейди Александр Егорович.

— Ҳар куни қанчадан ғишт териляпти! — сўраймиз ундан.

— Ҳар сменада бир ишчи 600 та ғишт териши керак. Бу норма. Лекин, бинокорларимиз нормани бажардик-ку, деб қўлни ювишмаяпти. Абдунаби Исроилов, Степан Никитин каби илғорларимиз 6 соатда 1600 ғиштни териб ташлашяпти. Демак, иккитагина ишчи бир сменада 3 минг 200 та ғиштни қўлдан чиқармоқда, — дейди бригадир.

Коллективнинг Абдунаби ва Степан каби илғорлари оз эмас. Ҳозир иш икки сменада ташкил этилган. Ҳар смена охирида бугунги ишга якун ясалади ва эртанги вазифалар белгиланади. Навбатдаги кунда ким қайси участкада ишлаши олдиндан маълум бўлади. Меҳнатнинг бундай пухта ташкил этилиши иш суръатига суръат қўшмоқда.

— Пансионатни янги йилнинг февраль ойигача қўлдан чиқарамиз. Сўнг гир атрофи ойнаванд бўладиган ошхона қуришга киришамиз. Шуни ҳам эслатай, пансионатнинг олтинчи қаватига «Тошкент» меҳмонхонасиникига ўхшаш ёзги ресторан жойлашади, — қўшиб қўйди А. Богаев.

Пансионатнинг қаршисида катта велосипед треки ястанади. У республикамиздагина эмас, Ўрта Осиёда ҳам биринчидир.

— Энди ишимиз тағин ҳам юришиб кетади, — дейди республика велосипедчилар терма командаси тренери Р. Галеев. — Ўз трекимизга эга бўлаяпмиз. Келаси йилнинг сентябрь ойида бу ерда дастлабки мусобақалар ўтказилади.

Ҳозир трек ва стадион котлованлари қазилаяпти. Майдонлар текисланаяпти. Яқин кунлар ичида қишки спорт зали ва сув ҳавзаси қурилишига ҳам киришилади. Бу ерларда асосан ўқув-тренировка машғулотлари ўтказилади.

Яна бир неча йил ўтар. Шаҳримиз ичида янги шаҳарча пайдо бўлар. Шунда пойтахтимиз ҳусн-жамоли тағин ҳам гулдек очилади. Довруғига довруғ қўшилади.

Ж. НОСИРОВ,
Ш. УМУРЗОҚОВ.

Суратда: бўлажак шаҳарчанинг макети.
А. Абалян фотоси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ЯНГИ ПРОКАТ ПУНКТИ

Яқинда пойтахтдаги Новомосковская кўчасида прокат пункти очилди. Бу ердан истаган буюмингизни — фотоаппарат, кир ювиш машинаси, телевизор, музика асбоблари, спорт инвентарлари, хўжалик моллари ва бошқа нарсаларни ижарага олишингиз мумкин. Суратда: прокат пунктида.

М. Нуриддинов фотоси.

●

ДЎСТЛИК ИПЛАРИ

В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг тайёргарлик бўлимида жаҳоннинг ўн икки мамлакатидан келган 150 йигит-қиз ўқимоқда. Улар бу ерда рус тили, физика, химия, математика, биология фанларини ўрганиб Совет Иттифоқининг олий ўқув юртлари ва техникумларига киришга тайёрланадилар. Суратда: конголик ёшлар биология фани бўйича машғулот ўтказяптилар.

В. Кожевников фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

19 ДЕКАБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 12.00 — **Инглиз тили** (мактабгача ёшдаги болалар учун), 12.20 — **Булут тўпловчилар** (болалар учун), 12.40 — **Дарслик саҳифаларидан**, 13.30 — **Жоду орол** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 14.35 — А. Наковский, **Ёш қаҳрамонлар** (телепостановка).

Рус тилида: 17.00 — **Жасур тикувчи** (болалар учун мультфильм), 17.30 — **Телевизион янгиликлар**, 17.40 — **Болалар гимнастикаси** (илмий-оммабоп фильм), 18.00 — **Реклама ва эълонлар**, 18.05 — **Соғлом бўлишни истасанг** (илмий-оммабоп фильм).

Ўзбек тилида: 18.25 — **Телевизион янгиликлар**, 18.35 — **Меҳри қуёшлар** («Ёшлик» студияси, бир актёр ижросида).

Рус тилида: 19.15 — **Совет опереттаридан парчалар**, 19.45 — **Новости дня** киножурнали ва **Яшил чироқ** номли бадиий фильм. 21.05 — **Эшиттиришлар программаси**.

Ўзбек тилида: 21.10 — **Экран куйлари**.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/XII да кундуз **Этик кийган мушук**, кечқурун **Флория Тоска**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/XII да кундуз **Биринчи муҳаббат**, кечқурун **Уғирланган умр**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/XII да кундуз **Ўғил уйлантириш**, кечқурун **Гули сиёҳ**, 20/XII да **Тошболта ошиқ**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Юность» цирк коллективи, қизиқчилар группаси ва совет цирки усталарининг гастроли.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 19/XII да мактаб ўқувчилари кунига бағишланган **Байрам концерти**. Концертдан олдин фойеда концерт қатнашчилари, композиторлар, музикашунослар ва шоирлар билан учрашув бўлади. Учрашув кундуз соат 12 да, концерт соат 2 да бошланади.

ИНТЕРМЕДИЯ

ХУРРАК

(Ғўр шоир ўз уйида янги ёзган шеърини оққа кўчирмоқда. Шу пайт ёнига хотини Насиба киради).

НАСИБА — Нима гап дадаси. Кеча ишга бормадингиз, мана бугун...

М. Воробейчиков чизган расм.

ҚОЙИЛХЎЖА — ТС... с... Илҳом парисини учирманг хоним. Сизга минг марта айтаманки, эшикни тиқиллатиб киринг деб хоним.

НАСИБА — Қўйинг дадаси, қўлингиздан келадиган ишга уринсангиз-чи.

ҚОЙИЛХЎЖА — Хоним, талантимга тиғ тортманг-да, бироз туриб киринг, бугунги ижодимнинг мевасидан тотиб кўрасиз. Қойилхўжакангизга ўшанда қойил қоласиз.

(Насибанинг энсаси қотиб, чиқиб кетади).

Хотин-ки, шеър нима, ижод нима, тушунмагандан кейин эрнинг шўри-да.

(Шоир бармоқ санаб яна ўзича ғудирлаб ёза бошлайди).

На — на — на.
Нана... Ҳа...

Шу шеъримни ашула қилиб айтса ҳам бўладиганга ўхшайди.

(Ашула қилиб ўқийди)

Кўприклар тагидан
Ариқлар оқар

Ҳа,... оқарни 3-4 бор қайтарса борми, ашуламисан ашулада.

(Эшик нозиккина тиқиллайди).

Киринг хоним!

Эшикдан Қодир кирди.
Қойилхўжанинг кўзлари шеърида, Қодирга қарамай:

Мана энди шеъримни ўқиб берай, эшитинг, маза қилинг хоним.

Шеърни ўқий бошлайди.
Қодир индамасдан, диққат билан эшитади.

Кўприклар тагидан
Ариқлар оқар
Қази-қарта, тандир сомса,
Тўйиб есанг чанқатар.
Мен чанқасам гулоб тутинг...
Йўқ... йўқ майли анор суви бўлса ҳам
Лим-лим коса тўлдириб қуй
Ича оламан жонгинам.
Ёз иссиқ бўлади, қиш эса совуқ.
Хўроз қичқиради; қақиллар товуқ.
Тухум яхши, тарвуз ва олма,
Бобо деҳқон ишла ва хорма!
Шеърнинг кетуви қалай, хоним?

ҚОДИР — Иштаҳанг зўр-ку, дўстим.

ҚОЙИЛХЎЖА — Ие.. ие сенмидинг... Кечирасан... Хаёл паришонлик. ижодхонамга хоним тез-тез кириб туради. Мен. сени... буни қара-я!

ҚОДИР — Дўстим, танисоғлигинг жойидами?

ҚОЙИЛХЎЖА — Раҳмат жойида.

ҚОДИР — Нега ишга бормаяпсан?

ҚОЙИЛХЎЖА — Дўстим бир хаёлдаман. Мана шу шеърларимдан биронтаси газетадами, журналдами чиқиб қолса бас... Шартта ишдан бўшаб, ижод курсисига ўтириб олмоқчиман.

ҚОДИР — Бемаъни хаёлни қўйсанг-чи, шеъримни у ёққа юбордим, бу ёққа юбордим дейсан биронтаси чиқмайди-ку!

ҚОЙИЛХЎЖА — Биласанми дўстим, газета ходимларининг кўпи шеърни тушунмайди.

ҚОДИР — (киноя билан) Тушунмайди дегин?

ҚОЙИЛХЎЖА — Тушунмайди. Тушунадиганлари ҳам бор, улар мендаги талантни кўролмайди.

ҚОДИР — У гапинг бекор, ростни айтайми шеърингда ҳеч маза-матра йўқ. Кўприкнинг тагида ариқ оқади дейсан. Бу нима деганинг бўлди.

ҚОЙИЛХЎЖА — Ана холос. Сен ҳам тушунмабсан дўстим. Кўприкни сояси ариққа тушадими? Тушади. Бу шоир тилида «ўхшатма» дейилади.

ҚОДИР — Сен шеър ёзмоқчи бўлсанг ўқи, ҳаётни яхши ўрган, ана ундан кейин ёз. Бу нима пойинтар-сойинтар гаплар, ҳеч таъсири йўқ.

ҚОЙИЛХЎЖА — Таъсири йўқ?! Омон бўл, ўтган куни хотиним тўйга чиқиб кетган эди, кичкинтой чақалоқ чунон йиғлаб берди дегин, айтмаган аллам қолмади. Кейин унга олманинг одам саломатлигига фойдаси тўғрисидаги икки минг йўллик поэмамнинг бир бобини ўқиб бергандим, чақалоқ хуррак тортиб ухлаб қолди.

ҚОДИР — Ҳе, чақалоқ эканку, у поэмангни катта одамга ўқиб берсанг ҳам хуррак тортади. Юр, дўстим ишдан қолмайлик.

Ж. АСОМИДДИНОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 11831.
ИНДЕКС 64969
Нашр. № 1915